

Lelystad in beweging

Kadernota Sport en Bewegen 2019- 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. De beleidsvisie samengevat.....	5
3. Relevante beleidskaders gemeente Lelystad.....	8
4. Thema's voor het beleid 2019-2022.....	10
Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden.....	12
Adequate sportvoorzieningen	20
Vitale sportverenigingen	22
Kansen voor de stad.....	23
5. Scenario's voor het beleid	24
Continuïteitsscenario.....	25
Ontwikkelsscenario.....	26
6. Bijlagen.....	27
Bijlage 1: Overzicht van actuele ontwikkelingen in sport en bewegen	30
Bijlage 2: Resultaat sportnota 'Koers houden en kansen benutten'	34
Bijlage 3: Uitkomsten sportvisiebijeenkomst 19 april 2018.....	38
Bijlage 4. Enquête onder Lelystadse sportverenigingen.....	44
Bijlage 5. Overzicht accommodaties in eigendom en beheer van het Sportbedrijf Lelystad.....	50

Inleiding

Op het sportveld, in de zaal, in het park, op de fietspaden, op en in het water; op zeer veel manieren zijn inwoners uit Lelystad aan het sporten en bewegen. Daarnaast is een aanzienlijke groep inwoners als bestuurslid, vrijwilliger of supporter actief om te zorgen dat anderen volop kunnen sporten en bewegen.

Sport wordt in Nederland vooral vanuit de samenleving zelf georganiseerd. Sinds het vervallen van de Welzijnswet in 2007 is er geen wettelijk kader voor het sportbeleid van gemeenten. Maar sport- en beweegbeleid is wel een beleidsterrein waarmee gemeenten zich kunnen onderscheiden als een vitale en aantrekkelijke woon- en leefstad. Daarom zorgen gemeenten voor de beschikbaarheid van diverse sportaccommodaties voor hun inwoners. Daarnaast hebben gemeenten een rol bij de ondersteuning van sportverenigingen, sportstimulering en het faciliteren van sportevenementen.

De sport – en beweegsector is niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk volop in beweging. Naast alle georganiseerde sporten en competities (sport als doel), krijgt bewegen een prominentere rol bij gezondheidspreventie en het stimuleren van een vitale leefstijl. Ook wordt sport en bewegen steeds vaker betrokken bij het realiseren van maatschappelijke doelstellingen binnen het sociale domein (sport als middel.) Het Nationale Sportakkoord dat in 2018 is afgesloten, is erop gericht om sport zo leuk en toegankelijk mogelijk te maken voor alle Nederlanders, in alle levensfasen. Zo wordt de volledige potentie van sport en bewegen beter benut.

De inzet van het gemeentelijke sportbeleid richt zich op de ontwikkeling van Lelystad tot een aantrekkelijke, vitale, inclusieve en gezonde stad. Het sport- en beweegbeleid van de gemeente wordt periodiek geactualiseerd. De kadernota sport 2009-2012 "*Startschot*" vormt het fundament voor het gemeentelijk sportbeleid van het afgelopen decennium. Met de uitvoeringsnota's '*Tussen start en finish*' (2009-2012) en '*Koers houden en kansen benutten*' (2012) is het beleid telkens geactualiseerd. Hoewel het niet nodig is om het gemeentelijk sportbeleid volledig te herzien, is gekeken naar de mogelijkheden om de doelmatigheid en effectiviteit van het lokale sportbeleid te vergroten. Zo wordt continuïteit geboden waar dat kan en tijdig ingespeeld op ontwikkelingen waar dat moet.

Deze kadernota geeft voor de periode 2019 – 2022 aan:

- Wat de gemeente Lelystad beleidsmatig doet en wil doen op het gebied van sport en bewegen;
- Welke inhoudelijke en financiële kaders richting geven aan het sport- en beweegbeleid;
- Wat de verbanden zijn met andere beleidsterreinen en hoe wordt bijgedragen aan een integrale aanpak van het gemeentelijk beleid.

Aanpak en opzet nota

Na het vaststellen van de startnota zijn verschillende bijeenkomsten met het werkveld georganiseerd. In april 2018 is het algemene sportbeleid verkend met vertegenwoordigers van Lelystadse sportorganisaties en verenigingen. Aansluitend is een enquête uitgezet bij de sportverenigingen om een beeld te krijgen hoe de sportverenigingen er organisatorisch voorstaan. Hierbij zijn gesprekken met verenigingen gevoerd om beter inzicht te krijgen in specifieke ontwikkelingen. Tijdens de Conferentie Sociaal Domein in mei 2018 is met vertegenwoordigers uit de sport en maatschappelijke organisaties gesproken over de relatie tussen sport en het sociaal domein. Ook hebben verschillende gesprekken met interne en externe deskundigen plaats gevonden over de relatie tussen sport en de vrijetijdseconomie. In het najaar 2018 zijn de contouren van het gemeentelijke sport- en beweegbeleid voor een reactie beschikbaar gesteld aan de vertegenwoordigers van sportverenigingen, sportinstellingen en organisaties. Deze reacties zijn meegenomen in de hoofdlijnennotie Sport en Bewegen 2019 2022, die in het voorjaar van 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. Met deze kadernota ten slotte worden voor de definitieve besluitvorming op basis van de vastgestelde hoofdlijnen aan de hand van een continuïteitsscenario en een ontwikkelscenario twee ambitieniveaus uitgewerkt.

Begripsbepaling

Het sportbeleid richt zich van oudsher vooral op georganiseerde en competitieve sportactiviteiten. Omdat steeds meer mensen individueel of zonder wedstrijdvormen sporten, is de aandacht van het beleid verbreed, zodat ook informele beweegactiviteiten een plek krijgen. Het gemeentelijk beleid richt zich primair op breedtesport. Dit zijn sport- en bewegingsactiviteiten die door alle lagen van de bevolking op amateurbasis beoefend kunnen worden. Hiermee onderscheidt het zich van topsport, dat op hoog niveau door een selecte groep toptalenten wordt beoefend.

De reikwijdte van het gemeentelijk sportbeleid beperkt zich tot die sport- en bewegingsactiviteiten die van belang zijn voor de Lelystadse samenleving en zonder gemeentelijke steun niet tot stand zouden komen. Dit betekent niet dat sport- en bewegingsactiviteiten die zonder gemeentelijke steun tot stand komen onbelangrijk zijn voor de Lelystadse samenleving. Een vitaal lokaal sport & bewegingsklimaat is een juiste mix van voorzieningen en activiteiten die zelfstandig gerealiseerd worden en waarvoor dit (nog) niet geldt. Lelystad komt in beweging omdat velen zich vol enthousiasme als vrijwilliger of professioneel voor sport en bewegen inzetten: verenigingen, sportaanbieders, het bedrijfsleven en overheden. Met het gemeentelijk sportbeleid willen we de sportieve vitaliteit van de stad zo goed mogelijk faciliteren.

Leeswijzer

De beleidsvisie is als volgt opgebouwd. In het hoofdstuk *'De Kadernota in het kort'* wordt de strekking van het beleid kort en bondig weergegeven. Hoofdstuk *'Relevante beleidskaders gemeente Lelystad'* geeft een korte omschrijving van relevante onderdelen van het gemeentelijk beleid in relatie tot het sport- en bewegen. Een uitgebreid overzicht van actuele ontwikkelingen in de sport en de stand van zaken bij het lokale sportbeleid is weergegeven in de bijlagen 1 en 2. Het hoofdstuk *'Thema's voor 2019 - 2022'* biedt een overzicht van de accenten voor de komende jaren. In het laatste hoofdstuk worden de twee scenario's beschreven en wordt een recapitulatie gegeven van de beleidsmaatregelen. De bijlagen 3 en 4 tonen de conclusies van de werkbijeenkomst en de uitkomst van de enquête onder de sportverenigingen. Bijlage 5 geeft een grafisch overzicht van een vergelijking tussen Lelystad en Nederland en in bijlage 6 is een overzicht opgenomen van alle sportaccommodaties bij het Sportbedrijf Lelystad.

2. De Kadernota in het kort

Waarom deze kadernota?

Het gemeentelijk sport- en beweegbeleid wordt periodiek geactualiseerd. Daarbij wordt gekeken naar relevante actuele ontwikkelingen en de mogelijkheden om de doelmatigheid en effectiviteit van het lokale (sport)beleid te vergroten.

Wat hebben we nu?

Terugkijkend op de afgelopen beleidsperiode blijkt dat:

- De maandelijkse sportparticipatie in de stad grotendeels op peil is gebleven;
- Het merendeel van de sportaccommodaties op orde is en betaalbaar voor de gebruikers;
- Op een paar uitzonderingen na, de sportverenigingen er over het algemeen organisatorisch redelijk tot goed voor staan;
- Lelystad zich verder ontwikkelt tot een aantrekkelijke watersportstad;
- Door verschillende lokale partijen op wijkniveau stimuleringsprogramma's op het gebied van bewegen en vitale leefstijl worden ontwikkeld;
- Met de vakgroep bewegingsonderwijs, scholieren gedurende alle schoolweken minstens 2 uur per week gymles door een vakleerkracht krijgen;
- Het Jeugdfonds Sport & Cultuur een grote groep kinderen en jongeren in staat stelt om te sporten;
- De openbare buitenruimte volop voor bewegen wordt gebruikt.

Gelijktijdig wordt ook geconstateerd dat:

- De stad de komende jaren slechts een bescheiden groei door gaat doormaken van 77.500 inwoners in 2018 tot 82.500 in 2034;
- Het aandeel jongeren (jonger dan 24 jaar) binnen de bevolking de komende jaren afneemt;
- De Lelystedeling wel sport, maar wekelijks gemiddeld minder beweegt dan de rest van Nederland;
- Lelystad op veel gezondheid gerelateerde thema's onder het Flevolands gemiddelde scoort;
- In vergelijking met ons omringende gemeenten er relatief minder inwoners met een beperking zijn die regelmatig deelnemen aan sportieve activiteiten;
- Overgewicht in Lelystad bovengemiddeld voorkomt, bij volwassenen en bij de jeugd;
- De mate van lidmaatschap bij sportverenigingen landelijk gezien in Lelystad lager is;
- Bij sportverenigingen een grote uitstroom is van jongeren vanaf 14 jaar (landelijke trend);
- De gemeentelijke bijdrage per inwoner voor sport (circa 49 euro) in Lelystad 20% lager is dan het landelijke gemiddelde van 59 euro.

Waar willen we naar toe?

In de hoofdlijnennotitie voor het sport en beweegbeleid is gekozen voor de combinatie 'bewegen' en 'meedoen'. Dit betekent dat breedtesport ook in de komende periode prioriteit krijgt. Het gemeentelijk sport- en beweegbeleid heeft daarbij de volgende twee hoofddoelstellingen:

- **Het voorzieningenniveau op het gebied van sport en bewegen levert een bijdrage aan de ontwikkeling van Lelystad tot een vitale, inclusieve en gezonde stad.**
- **Met het realiseren van een kwalitatief, bereikbaar en betaalbaar voorzieningenniveau en via stimuleringsprogramma's op het gebied van sport en bewegen, bieden we alle inwoners van de stad de mogelijkheid om op hun eigen niveau deel te nemen aan beweeg- en sportactiviteiten.**

Vanuit die optiek richten we ons in het sport- en beweegbeleid op de volgende strategische thema's:

- *Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden*
- *Adequate sportvoorzieningen*
- *Vitale sportverenigingen*
- *Kansen voor de stad*

Binnen de bovengenoemde thema's krijgen de volgende aspecten van het sport- en beweegbeleid prioriteit:

Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden

- Stimulering brede sportdeelname.
- Stimulering wekelijkse sport- en beweegactiviteiten.
- Ondersteuning van sport en beweegprogramma's en activiteiten die bijdragen aan maatschappelijk rendement op het gebied van inclusie, gezondheid, maatschappelijke participatie en sociaal welbevinden.

Adequate sportvoorzieningen

- Adequaar aanbod van maatschappelijk sportvoorzieningen voor de breedtesport.
- Betaalbaarheid van maatschappelijke sportvoorzieningen.
- Sport en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte.
- De duurzaamheid van maatschappelijke sportvoorzieningen.
- Sportvoorzieningen zijn een gezonde plek.

Vitale sportverenigingen

- De Lelystadse sportverenigingen zijn vitaal, toekomstbestendig en kunnen invulling geven aan hun sportieve en maatschappelijke functies.
- Sportvereniging bieden een veilige sociale omgeving voor kinderen en jongeren en leveren een bijdrage aan het kansrijk opgroeien in de stad.

Kansen voor de stad

- Lelystad ontwikkelt zich verder tot watersportstad.
- De ontwikkeling van Lelystad tot aantrekkelijke vestigingsplaats.
- Lokale en regionale sportevenementen die bijdragen aan de lokale beleveniseconomie en Lelystad als toeristische bestemming.

Scenario's

De inhoud is bij het sportbeleid leidend, maar de financiële reikwijdte van de gemeente uiteindelijk bepalend. De financiële mogelijkheden voor intensivering van beleid zijn gelimiteerd en vragen om keuzes. Om aan te geven wat de mogelijkheden voor het sport- en beweegbeleid zijn, worden in deze beleidsvisie aan de hand van een continuïteitsscenario en een ontwikkelscenario twee ambitieniveaus weergegeven.

Continuïteitsscenario

Het continuïteitsscenario gaat uit van het voortzetten van het sport- en beweegbeleid op basis van het huidige financiële kader. Er is in dit scenario geen financiële ruimte voor de actualisatie en doorontwikkeling van de stedelijke sportvoorzieningen en intensivering van de maatschappelijk functies van sport en bewegen.

Ontwikkelscenario

Het ontwikkelscenario gaat uit van een intensivering van het beleid gericht op het stimuleren en faciliteren van een gezonde en vitale leefstijl. In het ontwikkelscenario wordt op onderdelen vanaf 2020 de benodigde financiële ruimte vrijgemaakt voor:

- Extra stimulering sport en beweging en vitale leefstijl bij inwoners;
- Uitbreiding Lelystad Kenniscentrum Talent;
- Ondersteuning maatschappelijke functies sportverenigingen;
- Investerings in sportaccommodaties;
- Investerings voor beweegmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Breder gebruik sportaccommodaties.

Voor het financiële overzicht van de scenario's wordt verwezen naar pagina 25.

3. Relevante beleidskaders gemeente Lelystad

In dit hoofdstuk wordt een samenvattend overzicht geboden van gemeentelijke beleidskaders die direct of indirect relevant zijn voor het beleid op het gebied van sport en bewegen.

Raadsprogramma 2018 – 2021, een sprong voorwaarts

Het Raadsprogramma 2018 – 2021 geeft aan dat de stad toe is aan een flinke sprong voorwaarts; de volgende stap voor het Lelystad van morgen. Het gemeenschappelijke doel is een welvarend Lelystad voor iedereen. In het Raadsprogramma zijn veertien thema's benoemd die de komende jaren topprioriteit zijn. In het bestek van deze beleidsvisie gaat het te ver hier alle veertien thema's te bespreken, maar vanuit het perspectief van het sport- en bewegingsbeleid zijn de volgende thema's relevant: Sociaal domein; Armoede en schulden; Onderwijs; Verkeer en vervoer; Toerisme en recreatie; Gezondheid en vitaliteit; Sport en bewegen en Omgevingswet. Ingezoomd op het thema Sport en bewegen, meldt het Raadsprogramma dat sporten zeer belangrijk is voor een vitaal Lelystad. Sporten en bewegen dragen bij aan een goede gezondheid en een vitaal leven. Lelystad zet zich in om samen met de inwoners en bedrijven Lelystedelingen gezond en vitaal te krijgen en te houden. De Lelystedeling wordt gestimuleerd om actief mee te doen, te gaan sporten en vaker de fiets te pakken. Op wijkniveau wordt recreatief bewegen en sportbeoefening gestimuleerd. Verder meldt het Raadsprogramma dat de sportnota ook richting moet geven aan de manier waarop sportverenigingen een bijdrage kunnen leveren aan sociale vraagstukken als arbeidsmarktfitheid, gezonde leefstijl, zelfvertrouwen van pubers, terugdringen van obesitas onder jongeren etc.

Lelystad Next Level

Lelystad draagt in de kern van haar ontwikkeling een sociale problematiek mee, die in de plannen op de tekentafels niet was voorzien. Op basis van het advies van de Interdepartementale Commissie Lelystad (ICL) ontvangt de gemeente sinds 1987 een zogeheten ICL-bijdrage. In de afgelopen jaren is deze ICL-bijdrage geëvalueerd. Op korte termijn wordt bekend in welk tempo de ICL-bijdrage wordt verminderd. Evenals het Rijk vinden de gemeente Lelystad en de provincie Flevoland het belangrijk zich vooral te richten op het toekomstperspectief voor Lelystad. In een gezamenlijk traject dat de naam '*Lelystad Next Level*' draagt, werken gemeente Lelystad, provincie Flevoland en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan dit perspectief. De vijf tafels van dit traject (de Lelystad-tafels) sluiten aan bij de gekozen thema's: Sociaal sterk; Onderscheidend onderwijs; Uitstekende woonmilieus; Next level economie; Natuur, recreatie en toerisme.

Hoofdlijnennotitie Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein heeft de gemeente een verantwoordelijkheid over drie domeinen (Jeugdwet, Participatiewet en Wmo). Deze verantwoordelijkheid vraagt om kaders waarbinnen de onderlinge verhoudingen tussen gemeente en partners geregeld worden. Tegelijkertijd ontstaat binnen de samenleving steeds meer pluriformiteit. Om de verschillen tussen mensen en situaties te erkennen, is ruimte nodig om te experimenteren, om te zoeken naar situationele oplossingen. Het is belangrijk dat onderwijs, sport en cultuur aansluiten bij het sociaal domein. Samen met de sportverenigingen, culturele instellingen en maatschappelijke (zorg)organisaties worden vanuit dit beleids-terrein vormen van samenwerking gezocht. Wijkteams kunnen bijvoorbeeld bewust inspelen op de wensen en behoeften van de bewoners en ervoor zorgen dat bewoners worden gestimuleerd tot cultuur- en/of sportdeelname. De wijkteams kunnen de behoeften in kaart brengen en daar op inspelen. Sport en cultuur zijn niet langer uitsluitend leisure instrumenten, maar kunnen ook fungeren als een hulpmiddel binnen het sociaal domein.

[Uitwerkingsplan Preventie Versterkt!](#)

De gemeente Lelystad geeft prioriteit aan het kansrijk opgroeien van alle ruim 17.000 jeugdigen. Met het uitwerkingsplan *Preventie Versterkt!* geeft de gemeente Lelystad een impuls voor extra preventieve maatregelen om de pedagogische basis te versterken. Dit draagt bij aan een pedagogisch klimaat waarin kinderen zich vanaf hun geboorte gezond en veilig kunnen ontwikkelen. Voor het opgroeien in een gezond pedagogisch klimaat zijn in eerste instantie ouders verantwoordelijk. Maar ook de sociale omgeving levert een bijdrage aan het opgroeien (de pedagogische civil society). Daarnaast zijn er tal van algemene jeugdvoorzieningen die zich inzetten voor het opgroeien van kinderen, zoals kinderopvang, peuterspeelzalen, onderwijs en sport- en cultuurvoorzieningen.

[Nota Inzet extra middelen bestrijding gevolgen armoede onder kinderen](#)

Om ervoor te zorgen dat ook kinderen uit een gezin met een laag inkomen kansrijk kunnen opgroeien, stelt het kabinet vanaf 2017 structureel € 85 miljoen per jaar beschikbaar aan gemeenten via een decentralisatie-uitkering. In de *Nota Inzet extra middelen bestrijding gevolgen armoede onder kinderen* is in het kader van het gemeentelijk armoedebelief beschreven op welke wijze in Lelystad de extra middelen worden ingezet. Om te zorgen dat alle kinderen kunnen meedoen in de samenleving en met activiteiten op het gebied van educatie, sport, cultuur en sociale activiteiten, wordt op basis van deze nota de samenwerking met het Jeugdfonds sport & cultuur en de Stichting Leergeld in Lelystad voortgezet en versterkt.

[LEA](#)

De Lokale Educatieve Agenda (LEA) is in 2006 geïntroduceerd bij gemeenten en schoolbesturen als een richtinggevend instrument voor het lokaal onderwijsachterstandenbeleid. Het onderwijs gaat in eerste instantie over het geven van onderwijs. Maar zodra jongeren tegen problemen aanlopen, wordt het bieden van de juiste ondersteuning en een passende plek op school creëren een gezamenlijke opgave van zowel onderwijs als gemeente. De LEA van Lelystad wordt ingezet als kwaliteitsimpuls voor het niveau van het lokale onderwijs. De kadernota LEA 2019 – 2022 bevat concrete maatregelen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. De belangrijkste thema's hierbij zijn de doorgaande lijn, kwaliteit onderwijs en gezondheidsbeleid.

[Gezondheidsbeleid](#)

Gezondheid wordt gezien in een brede context en volgens de definitie van positieve gezondheid. Gezondheid is het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Met de nota Gezondheidsbeleid 2019-2022 richt Lelystad zich op het vergroten van het gezondheidspotentieel. Het beoogde maatschappelijke effect is het creëren van gelijke kansen op een gezonde(re) leefstijl voor alle inwoners van Lelystad; het vergroten en ondersteunen van het eigen vermogen om iets aan je gezondheid te doen. Het creëren van een omgeving waarin de gezonde keuze de gemakkelijke keuze is, is daarbij cruciaal. Daarmee erkennen we de grote impact van leefomgeving op gezondheid en benutten we deze om een gezonde leefstijl, waaronder meer bewegen, te stimuleren voor alle inwoners.

4. Thema's voor het beleid 2019-2022

Terugblik

Terugkijkend op de afgelopen beleidsperiode kan worden geconcludeerd dat het beleid zich langs de vijf aandachtspunten uit de nota *'Koers houden en kansen benutten'* heeft ontwikkeld. Een uitgebreide terugblik is opgenomen in bijlage 2. De maandelijkse sportparticipatie is de afgelopen jaren op peil gebleven. Ondanks aanzienlijke bezuinigingen is bij de sportaccommodaties de basis nog op orde en is het sporten voor de gebruikers betaalbaar gebleven. Ook de meeste sportverenigingen functioneren redelijk tot goed. Verder ontwikkelt Lelystad zich steeds beter tot een herkenbare watersportstad en worden de relaties tussen sport, bewegen en maatschappelijke vraagstukken op gebied van gezondheid en welzijn door verschillende partijen doorontwikkeld. Maar er zijn ook aandachtspunten. Het lidmaatschap van sportverenigingen is in Lelystad relatief laag. Veel inwoners halen de geadviseerde beweegrichtlijnen niet en hebben bovengemiddeld meer gezondheidsproblemen. In vergelijking met ons omringende gemeenten zijn er ook minder inwoners met een beperking die deelnemen aan sportieve activiteiten.

Perspectieven voor het gemeentelijk sport- en beweegbeleid

Het landelijke rapport 'Sport Toekomstverkenning'¹ omschrijft waarom sport veel mensen aanspreekt. De toekomst van sport en bewegen zich richt op vier perspectieven: *'meedoen'*, *'bewegen'*, *'presteren'* en *'meeleven'*. Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) dient bij beleidsvorming met deze verschillende perspectieven op sport rekening gehouden te worden. Het SCP concludeert dat vooral *'meedoen'* en *'bewegen'* goed zijn te clusteren, net als *'presteren'* en *'meeleven'*. Andere combinaties gaan volgens het SCP vaak niet goed samen.

De intrinsieke waarde en betekenis van sport en bewegen			
Sport en bewegen voor en door inwoners	Bewegen Breedtesport- en beweegmogelijkheden voor alle inwoners; kinderen, jongeren en volwassenen	Presteren Hoogwaardige voorzieningen en faciliteiten voor (inter)nationale topsport	Sport- en beweegactiviteiten gericht op bezoekers.
	Meedoen Sport- en beweegactiviteiten dragen bij aan de kwaliteit van leven en versterken de lokale samenleving	Meeleven Sportevenementen maken een stad aantrekkelijk als bestemming	
De extrinsieke waarde van sport en bewegen			

¹ In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport verscheen in september 2017 het rapport *Sport Toekomstverkenning*, (STV) waarin de toekomst van sport en bewegen in Nederland verkend wordt. (zie bijlage 1)

Bewegen: Breedtesport- en beweegmogelijkheden voor inwoners; kinderen, jongeren en volwassenen

Sport- en beweegfaciliteiten die gericht zijn op recreatief/competitief sporten en bewegen door inwoners en voldoen aan de eisen en normen van de landelijke sportbonden: sportvelden, sporthallen, gymzalen, zwembaden. Sport- en beweegfaciliteiten in de openbare ruimte voor ongeorganiseerd sporten en bewegen: openbare beweegparken, fiets- en wandelroutes.

Situatie in Lelystad:

Lelystad heeft een breed en kwalitatief aanbod aan sportvoorzieningen (maatschappelijk en commercieel) die inwoners volop de gelegenheid biedt om te sporten en te bewegen, zowel recreatief als competitief. Naast reguliere wandel- en fietsroutes in de openbare ruimte zijn er diverse sport- en beweegvoorzieningen aanwezig. Met de focus op breedtesport richt het gemeentelijk beleid zich primair op de sport- en beweegmogelijkheden voor de eigen inwoners.

Meedoen: Sport en beweegactiviteiten dragen bij aan kwaliteit van leven en versterken de lokale samenleving.

Sport en beweegprogramma's en activiteiten die bijdragen aan maatschappelijk rendement op het gebied van gezondheid (overgewicht, diabetes, bewegingsarmoede, hart- en vaatziekten, vallen ouderen) en maatschappelijke participatie (eenzaamheid, inclusie) en sociaal welbevinden (gedrag en attitude, identiteit).

Situatie in Lelystad:

Het stimuleren van een actieve en vitale leefstijl en kwaliteit van leven is een belangrijke maatschappelijke uitdaging en krijgt aandacht in het sport- en beweegbeleid én het beleid op het gebied van gezondheid en sociaal domein. De interactie tussen het sportbeleid met andere beleidsterreinen zoals gezondheid en het sociale domein is in ontwikkeling en richt zich daarbij op werkzame interventies en een goed functionerend lokaal netwerk van alle betrokken praktijkprofessionals en sport- en beweegaanbieders (commercieel en non-profit).

Presteren: Hoogwaardige voorzieningen en faciliteiten voor (inter)nationale topsport

Sportvoorzieningen die specifiek ingericht zijn voor topsport zoals: Papendal in Arnhem, Crujff Arena Amsterdam, Pieter van den Hoogenbandzwembad in Eindhoven, schaatsbaan Thialf in Heerenveen of de indoorwielersbaan Omnisport in Apeldoorn.

Situatie in Lelystad:

Lelystad beschikt niet over een (structurele) topsportvoorziening of faciliteit specifiek gericht op topsport op (inter)nationaal niveau. Er zijn uiteraard wel sportvoorzieningen die voldoen aan landelijke of regionale normen van de nationale sportbonden. Hier vinden trainingen en officiële wedstrijden plaats. Topsport Flevoland van Sportservice Flevoland biedt daarnaast ondersteuning aan individuele topsporters ten behoeve van hun talentontwikkeling. Verschillende sporters uit Lelystad maken hier gebruik van. Vanuit de lokale sportbeoefening is momenteel geen directe aanleiding om samen met de landelijke sportorganisaties op korte termijn in Lelystad een (inter)nationale topsportvoorziening te realiseren.

Meeleven: Sportevenementen maken de stad aantrekkelijk als bestemming.

Omvangrijke sportevenementen die vanwege hun belevingswaarde grote aantallen bezoekers van buiten de stad aantrekken: Vierdaagse Nijmegen, TT Assen, Volvo Ocean Race, Start Tour de France, EK's en WK's, Amstel Gold Race, en daarmee van directe betekenis zijn voor de lokale vrijetijdseconomie en city branding. Vanwege de hoge kosten vinden deze evenementen in grotere steden plaats.

Situatie in Lelystad:

Lelystad heeft geen terugkerend groot iconisch sportevenement met (inter)nationale uitstraling en mediabereik dat grote aantallen bezoekers naar de stad trekt. Op enkele uitzonderingen na (WK/EK's voor diverse zeilklassen), hebben de sportevenementen die in Lelystad worden georganiseerd vooral lokale en regionale betekenis en zijn primair gericht op de deelnemers.

De uitgangspunten voor het sport- en beweegbeleid

Het gemeentelijk sportbeleid dient bij te dragen aan de maatschappelijke ontwikkeling van Lelystad. Dit algemene uitgangspunt voor het gemeentelijk sport- en beweegbeleid is ook voor komende beleidsperiode van toepassing. De inzet is gericht op de ontwikkeling van Lelystad tot een aantrekkelijke, vitale, inclusieve en gezonde stad.

Dit betekent dat de focus van het beleid ligt op de beleidsperspectieven *'bewegen'* en *'meedoen'*. Vanuit dat perspectief krijgt breedtesport prioriteit. De gemeente biedt geen sportgarantie in de zin dat alle sporttakken in de gemeente beoefend kunnen worden, maar zorgt voor een voorzieningsniveau waarbij voor alle inwoners voldoende mogelijkheden zijn om op eigen niveau te bewegen en te sporten.

Een vitaal sportklimaat komt alleen tot stand omdat velen in Lelystad zich vol enthousiasme voor sport en bewegen inzetten: verenigingen, sportaanbieders, het bedrijfsleven en overheden. Met het gemeentelijk sport- en beweegbeleid willen we die vitaliteit ondersteunen.

De doelstellingen voor het sport- en beweegbeleid

Op basis van bovenstaande uitgangspunten heeft het gemeentelijk sport- en beweegbeleid de volgende hoofddoelstellingen:

- ✓ Het voorzieningenniveau op het gebied van sport en bewegen levert een bijdrage aan de ontwikkeling van Lelystad tot een vitale, inclusieve en gezonde stad.
- ✓ Met het realiseren van een kwalitatief, bereikbaar en betaalbaar voorzieningenniveau en via stimuleringsprogramma's op het gebied van sport en bewegen, bieden we alle inwoners van de stad de mogelijkheid om op hun eigen niveau deel te nemen aan beweeg- en sportactiviteiten.

Vanuit deze hoofddoelstellingen richten we ons de komende jaren op de volgende thema's:

- Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden
- Adequate sportvoorzieningen
- Vitale sportverenigingen
- Kansen voor de stad

Financiering en sturing

In het kader van de subsidieverlening zijn op grond van de Algemene Subsidieverordening gemeente Lelystad voor de financiering van sportvoorzieningen en -activiteiten subsidieregelingen van toepassing. Met deze subsidieregelingen zijn de criteria, methode en verdeelregels voor de subsidieverlening op het gebied van het sport- en beweegbeleid formeel vastgesteld. Indien ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen dit noodzakelijk maken, worden de subsidieregelingen in de beleidsperiode aangepast om beter op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen.

Monitoring

Om het gemeentelijk sportbeleid te monitoren vindt periodiek een sportpeiling plaats onder inwoners. In dit onderzoek wordt op basis van landelijke richtlijnen onder meer de sportparticipatie bij de inwoners en de tevredenheid bij de inwoners over het voorzieningenniveau op het gebied van sport en bewegen gemeten. Daarnaast zal gebruik worden gemaakt van de uitkomsten van onderzoeken van derden zoals de GGD en het landelijke Mulier-Instituut. De data van deze onderzoeken dient als input voor de monitoring en actualisatie van het gemeentelijk sportbeleid.

Thema 1 Sport, bewegen, gezondheid en welbevinden

Algemene ambitie:

- *Inwoners sporten een leven lang in voldoende mate op hun eigen niveau.*
- *Toename van het aantal inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet.*
- *Sport en bewegen dragen bij aan kwaliteit van leven op het gebied van gezondheid, inclusie, sociale cohesie en participatie.*

Prioriteiten:

- o Stimulering brede sportdeelname.
- o Stimulering wekelijkse sport- en beweegactiviteiten.
- o Ondersteuning van sport en beweegprogramma's en activiteiten die bijdragen aan maatschappelijk rendement op het gebied van inclusie, gezondheid, maatschappelijke participatie, en sociaal welbevinden.

Beoogd effect: *Toename van het aantal inwoners dat regelmatig (wekelijks of maandelijks) sport en beweegt.*

Indicator: *Percentage inwoners dat regelmatig sport of voldoet aan de landelijke beweegnorm.*

Sportdeelname

Sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl fysiek en mentaal is goed voor je, dat is wel bekend. Sport en bewegen dragen bij aan 'je goed voelen'. Als je ook nog eens met plezier sport en beweegt dan is het dubbel zo goed. Want uiteindelijk is het ervaren van plezier aan sport en bewegen dé belangrijkste motivatie om te gaan en vooral te blijven sporten.² De huidige sportdeelname in Lelystad vormt hierbij een belangrijke uitgangspositie. Maar dat neemt niet weg dat er vooral vanuit het gezondheidsperspectief een grote uitdaging ligt om de wekelijkse sport- en beweegdeelname verder te laten stijgen in de richting van het landelijk gemiddelde; vooral bij doelgroepen waarbij deze participatie om diverse redenen achterblijft.

Bewegen

Mensen letterlijk in beweging te krijgen blijkt niet eenvoudig omdat het om persoonlijke keuzes en gedrag gaat. 'Nudging' lijkt hierbij beter te werken dan regels.³ Inzet van goede erkende beweeginterventies en begeleiding is onontbeerlijk om de kracht van sport te benutten voor een vitale, inclusieve en gezonde stad.

In combinatie met het gezondheidsbeleid worden de mogelijkheden van 'Bewegen op recept'⁴ onderzocht. Het Sportbedrijf Lelystad ontvangt in het kader van de Brede regeling Combinatiefuncties subsidie om, in samenwerking met andere partijen, programma's uit te voeren om het bewegen bij inwoners te stimuleren. Het project 'De Gezonde Wijkaanpak' is een voorbeeld van deze samenwerking. Omdat spelen en bewegen minder vanzelfsprekend is geworden in het dagelijks leven van kinderen, wordt het Scholierensport-programma voortgezet. Met de pilot van het

² De self-determination theory stelt dat er bij sporten een continuüm van motivatie is: *Amotivatie* (geen intentie om te sporten); *Extrinsieke* motivatie (sporten voor externe beloning: geld of sociale druk); *'Introjected' motivatie* (sporten door innerlijke druk: je schuldig voelen als je het niet doet.); *'Identified' motivatie* (sporten om gezondheid, je goed voelen, er beter uit willen zien) en *Intrinsieke motivatie* (sporten geeft plezier of is uitdagend). Beginnende sporters zijn meer *extrinsiek* en *introjected* gemotiveerd, regelmatige sporters hebben vooral *identified* en *intrinsieke* motivatie. (*Behavioural Regulation in Exercise Questionnaire* (BREQ: Mullen, e.a. 1997).

³ Nudging gaat over een duwtje in de goede richting geven door de goede keuze makkelijker en aantrekkelijker te maken.

⁴ Hierbij verwijzen zorgprofessionals in de eerste lijn naar passend beweeg- en sportaanbod.

Lelystads Kenniscentrum Talent (LKT) worden bij verschillende VVE-scholen door vakgroep-docenten en sport-werkwerkers aan kinderen naschoolse activiteiten aangeboden die aansluiten op hun eigen beweegniveau. Bij Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is bewegen een belangrijk onderdeel van het totale programma. En met verschillende programma's binnen en buiten het onderwijs kunnen Lelystadse kinderen de mogelijkheden van watersport vroeg ontdekken.

Aangepast sporten en bewegen

Voor mensen die om een of andere reden in een kwetsbare positie verkeren – fysiek of sociaal – biedt de intrinsieke waarde van sport en bewegen een geweldige impuls, zeker wanneer ze dit samen met anderen kunnen doen. Niet zozeer vanuit een zorgvraag, maar vooral omdat sport en beweegactiviteiten bijdragen aan kwaliteit van leven. In het kader van het sociale domein en het gezondheidsbeleid wordt de samenwerking tussen maatschappelijke instellingen op gebied van zorg en welzijn, de sociale wijkteams en sportorganisaties van sport en bewegen actief bevorderd. Een goed voorbeeld hiervan zijn aangepaste sportmogelijkheden voor inwoners met een beperking en projecten zoals SuperCOOL⁵.

Lokaal sportakkoord

Sportverenigingen, -organisaties en -evenementen bieden mogelijkheden voor participatieprojecten gericht op het opdoen van werkervaring (maatschappelijke stages) en/of arbeidsre-integratie en social firm; niet alleen bij de sportactiviteiten zelf, maar ook bij de facilitering ervan, bijvoorbeeld in het onderhoud en bij de catering. Vanuit het sport- en beweegbeleid kan dit tot een bepaald niveau. Maar het rendement wordt versterkt door inhoudelijke samenhang en medefinanciering vanuit flankerende beleidsterreinen. Om deze maatschappelijke samenwerking te faciliteren en te borgen wordt onderzocht of in het kader van het Nationaal Sportakkoord een Lokaal Sportakkoord tot stand kan worden gebracht.

Topsport

Voor de ondersteuning aan sporttalenten uit Lelystad wordt deelgenomen aan het provinciale topsportprogramma.

Beleidsinspanning:

Vanuit het Continuïteitscenario:

- Subsidie voor het Sportbedrijf Lelystad voor activiteiten op het gebied van sportstimulering;
- Subsidieregeling voor lokale sportevenementen
- Subsidieregeling breedtesport;
- Deelname aan het provinciale steunpunt voor de ondersteuning van lokale (top)sporttalenten;
- Deelname aan het Regionaal Netwerk Aangepast Sporten en het lokale Platform Aangepast sporten.

Samenhang met andere beleidsterreinen:

- Bijdrage voor het Jeugdfonds Sport & Cultuur Flevoland in het kader van gemeentelijk armoedebelaid;
- Deelname JOGG in het kader van het gemeentelijk gezondheidsbeleid;
- Bijdrage voor Lelystads Kenniscentrum Talent in het kader van gemeentelijk armoedebelaid.
- Netwerken van praktijkprofessionals op het gebied van sport en bewegen en zorg en welzijn om een vitale en gezonde leefstijl bij inwoners te stimuleren.

⁵ **Super COOL!** Sportproject voor deelnemers met een beperking die samen met maatjes willen sporten of een van de sporten eerst wil uit proberen.

- Deelname aan landelijke regeling Brede Impuls Combinatiefuncties;
- Samenwerking tussen gesubsidieerde sportorganisaties en het Werkbedrijf in het kader van het gemeentelijk participatiebeleid (social firm).

Extra in het Ontwikkelscenario

- Extra inzet op sport- en beweegstimulering;
- Uitbreiding van het Lelystads Kenniscentrum Talent over meer scholen;

Thema 2. Adequate Sportvoorzieningen

Algemene ambitie:

- *De staat van de maatschappelijke sport- en bewegingsvoorzieningen stimuleert optimaal gebruik en biedt een gezonde omgeving voor sporten en bewegen;*
- *Het aanbod van de sportvoorzieningen sluit aan op de reële sport- en bewegingsbehoeften van inwoners;*
- *De maatschappelijke sportaccommodaties zijn betaalbaar voor de gebruiker, voldoen aan de normen voor goed gebruik en reguliere competities (lokaal en regionaal) en worden doelmatig en duurzaam onderhouden;*
- *De mogelijkheden van een beweegvriendelijke openbare ruimte worden waar mogelijk goed gebruikt.*

Prioriteiten

- o Adequaat aanbod van maatschappelijk sportvoorzieningen voor de breedtesport;
- o Betaalbaarheid van maatschappelijke sportvoorzieningen;
- o Sport en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte;
- o De duurzaamheid van maatschappelijke sportvoorzieningen;
- o Sportvoorzieningen zijn een gezonde plek.

Beoogd effect: *Handhaving van de tevredenheid bij de inwoners over de lokale sportvoorzieningen.*

Indicator: *het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de lokale sportvoorzieningen.*

Sportbedrijf Lelystad

Om de sportvoorzieningen voor verenigingen en andere gebruikers betaalbaar te houden, ontvangt het Sportbedrijf Lelystad een subsidie van de gemeente Lelystad voor het beheer en verhuur van maatschappelijke sportaccommodaties.⁶ Het Sportbedrijf heeft de ambitie het ondernemerschap verder te ontwikkelen. De opbrengsten van deze aanvullende activiteiten dragen bij aan de exploitatie van het Sportbedrijf. Deze ontwikkelruimte wordt aan het Sportbedrijf geboden, mits dit bijdraagt aan de doelstellingen van het gemeentelijk sport- en beweegbeleid.

BTW-vrijstelling sport

Het Sportbesluit⁷ is in 2019 door het ministerie van Financiën op grond van Europese wetgeving aangepast. Dit heeft onder andere grote impact op de investeringen in sportaccommodaties omdat de btw op de kosten en investeringen voor sportaccommodaties door instellingen zonder winstoogmerk – waaronder het Sportbedrijf Lelystad – niet langer fiscaal zijn terug te vorderen. Het rijk heeft wel compensatieregelingen ingesteld. Op dit moment is nog niet duidelijk of het nadelige effect van de btw-vrijstelling volledig door de compensatieregelingen wordt opgeheven (zie ook pagina 33).

⁶ Een overzicht van de sportaccommodaties van het Sportbedrijf Lelystad is opgenomen in bijlage 5.

⁷ Het Sportbesluit geeft uitleg aan de toepassing van het verlaagde btw-tarief bij de terbeschikkingstelling van sport- accommodaties, ook wel 'het geven van gelegenheid tot sportbeoefening' genoemd.

Actuele vraag naar accommodaties bij sportverenigingen:

Hoewel verenigingen over het algemeen aangeven tevreden te zijn over de sportaccommodaties, is bij enkele verenigingen door ledengroei of landelijke ontwikkelingen behoefte aan uitbreiding of aanpassing van de sportaccommodatie naar nieuwe landelijke standaarden.⁸

Vereniging	Gewenste voorziening	Benodigde investering	Reden	Beleidsmatige afweging	Prioriteit
Voetbalvereniging S.V. Batavia	1 kunstgrasveld	440.000 incidenteel 15.000 structureel voor onderhoud/afschrijving) ⁹	Voetbalvereniging heeft als laatste voetbalvereniging in Lelystad geen kunstgrasveld. Voordelen: kunstgras heeft meer gebruiksuren in winter, is bij slecht weer langer bespeelbaar.	Past in visie van breedtesport. Vereniging is laatste jaren sterk gegroeid. Uitbreiding trainingsmogelijkheden. In winterperiode is natuurgras vaak onbespeelbaar, daardoor hogere uitval trainingen en wedstrijden.	Hoog
Korfbalvereniging Exakwa	4 kunstgrasvelden in 2020 Uitbreiding parkeermogelijkheden.	260.000 incidenteel 7.000 structureel onderhoud / afschrijving PM	Beleid KNKV, waardoor landelijk op (kleinere) kunstgrasvelden wordt gespeeld. Voordelen: lagere onderhoudskosten, extra gebruiksuren en dynamischer spel.	Omschakeling naar kunstgras is een landelijke ontwikkeling. Is standaard geworden bij korfbal. Voor vereniging onvermijdelijk om deel te kunnen blijven nemen aan reguliere / regionale competities. Past in visie van breedtesport.	Hoog
Tennisvereniging LTVL	1 tennishal (3 banen)	675.000	Verdwijnen van overdekte tennisbanen in De Koploper vanaf 2018. Voordelen: betere trainingsfaciliteiten t.b.v. competitie, speelmogelijkheden in winterseizoen.	Past deels in visie van breedtesport. Onvolgende draagvlak bij alle tennisverenigingen in Lelystad door aanwezigheid all weather-banen. De overdekte tennishal in De Koploper was voorheen geen onderdeel van gemeentelijk sportbeleid.	Laag
Hengelsportvereniging HVLD	Eigen verenigingsgebouw; extra visplekken; visuitzet; wedstrijdtraject Lage Vaart	PM	Ontbreken van een verenigingsgebouw aan het water.	Past in visie van breedtesport. Sport vindt primair plaats in openbare ruimte, niet in het gebouw. Bij voorkeur mogelijkheden zoeken in combinatie met bestaande voorzieningen. Visplekken vallen onder beheer openbare ruimte. Visbeheer onder Waterschap. Wedstrijdtraject	Middel

⁸ Bij investeringen in maatschappelijke sportvoorzieningen geldt een eigen bijdrage van sportverenigingen van 25%.

⁹ Voor de aanleg van een kunstgrasveld bij SV Batavia is in de Reserve Ontwikkeling Stad (ROS) voor 2019 reeds een bedrag van 300k beklend.

				Lage Vaart heeft ecologische effecten op oever.	
Voetbalvereniging Unicum	Extra speelveld pupillen op sportpark Schouw. Uitbreiding kleedkamers Ledverlichting velden.	25.000 incidenteel 5.000 structureel voor onderhoud/afschrijving. 200.000 47.000	Vanwege de wachtlijst is behoefte aan extra speelmogelijkheden voor pupillen. Vereniging wil de investering zelf doen. Vergt gemeentegarantie. Vervanging door Sportbedrijf pas na afschrijvingstermijn.	Past in visie van breedtesport. Uitbreiding biedt meer mogelijkheden om kinderen te laten sporten. Door groei aantal leden. Verduurzaming accommodatie.	Middel
Atletiekvereniging Spirit	Accommodatie aanpassen aan de wedstrijdnormen KNAU	580.000	Strenge normen in combinatie met verzakken ondergrond zorgen dat voldoen aan de formele (inter)nationale wedstrijdnormen een veel hogere investering vraagt dan de trainingsnorm.	Past niet in visie breedtesport. Er zijn nu voldoende middelen (200k) bij Sportbedrijf om de baan te laten voldoen aan de trainingsnorm. Officieel wedstrijdgebruik vergt een extra investering van 380.000k een uitdaging. Officiële wedstrijden vinden slechts beperkt plaats (2 a 3 x per jaar).	Laag

Met het oog op de financiële positie van het Sportbedrijf Lelystad en de gemeente en de eventuele effecten van de aanpassing van de btw-vrijstelling, is slechts in bijzondere omstandigheden ruimte voor een gemeentelijke bijdrage of garantie voor investeringen in nieuwe of aanvullende sportaccommodaties. Nieuwe of aanvullende maatschappelijke sportvoorzieningen worden alleen gedaan ten behoeve van breedtesport en uitsluitend op basis van strikte noodzaak en niet op basis van wenselijkheid. Bij investeringen vormt duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt. Regionale samenwerking bij het aanbieden van gespecialiseerde sportvoorzieningen zal worden verkend.

Gezonde sportaccommodaties

Sportaccommodaties moeten een gezonde plek zijn. Zo'n 23 procent van de bevolking boven de 18 jaar rookt nog steeds. Ook op veel sportterreinen wordt nog vaak gerookt. Uit onderzoek van de Hartstichting blijkt dat maar liefst 89 procent van de Nederlandse bevolking voor compleet rookvrije sportverenigingen is¹⁰. Met een rookvrij sportterrein geeft een sportvereniging het goede voorbeeld aan kinderen. Samen met het Sportbedrijf en de sportverenigingen gaan we – mede in het kader van het gezondheidsbeleid en het Nationale Preventieakkoord - onderzoeken hoe de Lelystadse sportaccommodaties en de toegang daartoe rookvrij zijn te maken op weg naar een rookvrije generatie. In die lijn past ook de promotie van een gezonde sportkantine met een aantrekkelijk aanbod van gezonde producten die aansluiten bij een vitale leefstijl.¹¹

Breder inzet sportaccommodaties

Het Sportbedrijf Lelystad heeft de afgelopen jaren de mogelijkheden onderzocht om maatschappelijke sportaccommodaties breder in te kunnen zetten, bijvoorbeeld voor de niet-georganiseerde sporter of andere gebruikers. Het

¹⁰ Onderzoeksbureau Flycatcher in opdracht van Alliantie Nederland Rookvrij (2016)

¹¹ Teamfit.nl

sportbedrijf heeft de ambitie om dit mogelijk maken. Voorwaarde is uiteraard dat de kwaliteit van de sportvoorziening ook bij intensiever gebruik op niveau blijven. Openstelling van sportvelden buiten de reguliere tijden vraagt soms ook flexibiliteit of extra inzet en ondernemerschap van de hoofdgebruikers.

De stad als play ground

Bij de zogeheten 'urban sports', vormt de bebouwde stad letterlijk de play ground. Het past bij een ontwikkeling om in je directe leefomgeving te sporten en te bewegen. Omdat openbare beweegmogelijkheden er aan bijdragen dat meer inwoners gaan bewegen en zo de aanbevolen beweegnorm halen, gaan we verkennen of bestaande voorzieningen een update kunnen krijgen of een beweegpark in de openbare ruimte kan worden ingericht, bijvoorbeeld in de campuszone nabij het Porteuum of het Woldpark.

Beleidsinspanning:

Vanuit het Continuïteitscenario

- Subsidie voor het Sportbedrijf Lelystad voor het beheren en verhuren van sportaccommodaties tegen een maatschappelijk tarief.
- Subsidieregeling voor sportverenigingen voor investeringen in sportaccommodaties.
- Regionale samenwerking bij het aanbieden van sportvoorzieningen wordt verkend.

Samenhang met andere beleidsterreinen:

- Actief inzetten op gezonde en rookvrije sportaccommodaties in het kader van het gezondheidsbeleid;
- Verduurzaming sportaccommodaties;
- Toegankelijkheid en faciliteiten voor mensen met een beperking, niet alleen voor de sporters maar ook voor de toeschouwers;
- Bereikbaarheid van sportaccommodaties;
- Aandacht voor sport en bewegingsmogelijkheden bij de inrichting van de openbare ruimte in het kader van de Omgevingswet en beheer openbare ruimte;
- Onderzoek naar de behoefte en mogelijkheden voor urban sport- of een beweegpark in de openbare ruimte, bijvoorbeeld in combinatie met het onderwijs.

Extra in het Ontwikkelcenario

Vanuit het sportbeleid:

- Extra investeringen in sportaccommodaties gericht op de breedtesport;
- Breder openstellen/gebruik sportaccommodaties.

Thema 3. Vitale Sportverenigingen

Algemene ambitie:

- *Sportverenigingen in Lelystad zijn vitaal en in staat invulling te geven aan hun sportieve en maatschappelijke functies.*

Vitale sportverenigingen

- o De Lelystadse sportverenigingen zijn vitaal, toekomstbestendig en kunnen invulling geven aan hun sportieve en maatschappelijke functies.
- o Sportverenigingen bieden een veilige sociale omgeving voor kinderen en jongeren en leveren een bijdrage aan het kansrijk opgroeien in de stad.

Beoogd effect: *De Lelystadse sportverenigingen zijn toekomstbestendig en hebben een actieve oriëntatie op hun directe omgeving.*

Indicator: *Aantal toekomstbestendige en open sportverenigingen.*

Vitale sportverenigingen

Ondanks dat het aantal ongeorganiseerde sporters steeds meer toeneemt, vormen sportverenigingen nog steeds een belangrijke pijler van de lokale sportinfrastructuur. Hoewel het lidmaatschap-percentages in Lelystad lager is dan gemiddeld in Nederland, zijn de sportverenigingen ook in onze stad nog steeds relevante sportaanbieders. Kinderen en jongeren kunnen bij een vereniging op een veilige en verantwoorde manier een sport uitoefenen. En voor prestatiegerichtesporters die individueel of in teamverband aan competities deel willen nemen zijn sportverenigingen met hun kennis, trainingsmogelijkheden en wedstrijdstructuren onmisbaar. Daarnaast vervullen sportverenigingen met hun brede bereik en vele betrokken vrijwilligers een belangrijke sociale rol die vooral de gezelligheidssporter aantrekt (zie ook bijlage 1).

De Lelystadse verenigingen geven aan vertrouwen te hebben in de toekomst. Om hun relevantie ook voor de toekomst te behouden is het van belang dat sportverenigingen vitaal blijven en adequaat invulling kunnen geven aan hun sportieve en sociale functies. Dit kan alleen wanneer sportverenigingen hun aanbod blijven ontwikkelen en - met een open houding naar verschillende doelgroepen - een breed bereik hebben en houden.

Om hun primaire functie – het aanbieden van sportmogelijkheden voor hun leden – goed te kunnen vervullen moeten sportverenigingen toekomstbestendig zijn. Dat wil zeggen: financieel gezond zijn en organisatorisch en bestuurlijk de zaken op orde hebben. Met de toenemende regelgeving op allerlei gebied is dit voor een vrijwilligersorganisatie echter geen sinecure. De verenigingsondersteuner bij het Sportbedrijf Lelystad biedt hierbij ondersteuning.

Veilige sociale omgeving

De sportvereniging wordt ook wel het '3^e opvoedmilieu' genoemd. Mits de vereniging het pedagogisch klimaat op orde heeft, kan de vereniging een relevante bijdrage leveren aan het kansrijk opgroeien in de stad. Sporten moet voor iedereen leuk en veilig zijn. Niet alleen in het veld, maar ook langs de lijn en in de kleedkamer. Trainers, ouders en verzorgers moeten langs de lijn positieve supporters zijn. Competitie is bij sport belangrijk, maar door plezier te beleven blijven kinderen en jongeren langer sporten!

Innovatieve open en vitale clubs die vanuit hun eigen expertise op het gebied van sport hun maatschappelijke functie willen verbreden, kunnen interessante coalities aangaan met andere partijen in hun omgeving, zoals het buurthuis, onderwijs, zorg- en paramedische instellingen en ondernemers in de vrijetijdseconomie.

Sportverenigingen hoeven dit allemaal echter niet alleen te doen. Zij kunnen kennis, ervaring en accommodaties delen en op onderdelen samenwerken. Het Sportbedrijf vervult met de verenigingsondersteuning daarbij een centrale rol. Maar om meer sportverenigingen in staat te stellen aanvullende maatschappelijk functies te ontwikkelen is extra ondersteuning van de verenigingen noodzakelijk.

Beleidsinspanning:

Vanuit het continuïteitsscenario

- Subsidieregeling voor sportverenigingen voor de inhuur van deskundige technische leiding;
- Subsidieregeling voor sportverenigingen ten behoeve van kennisontwikkeling (kadervorming);
- Subsidie voor het sportbedrijf voor het Sportsteunpunt en de verenigingsconsulent sportverenigingen;
- Subsidieregeling voor lokale sportevenementen en beweegactiviteiten;

Extra in het Ontwikkelscenario

- Ondersteuning van de maatschappelijke functies van de sportverenigingen.

Thema 4. Kansen voor de stad

Algemene ambitie

- *Sport en bewegen vormen vliegwielen voor de vrijetijdseconomie en positionering van de stad.*

Prioriteiten

- Lelystad ontwikkelt zich verder tot watersportstad.
- De ontwikkeling van Lelystad tot aantrekkelijke vestigingsplaats.
- Lokale en regionale sportevenementen die bijdragen aan de lokale beleveniseconomie en Lelystad als toeristische bestemming.

Beoogd effect: *versterking van het imago van Lelystad als vestigingsplaats en toeristisch-recreatieve bestemming.*

Indicator: *Imago-score en identiteit-score.*

Healthy living city

Hoewel de inzet binnen dit thema in het gemeentelijk sportbeleid bescheiden is, moeten de kansen die sport en bewegen aan de ontwikkeling van de stad biedt niet onbesproken blijven. De vraag naar goed personeel neemt momenteel snel toe. De combinatie van goede sportvoorzieningen, vitale verenigingen en een 'healthy living city' vormen een belangrijke aspect voor de vestiging van gekwalificeerde werknemers. De positieve gevolgen van een gezonde leefstijl zijn verstrekkend. Jongeren – de medewerkers van de toekomst – die opgroeien in een gezonde omgeving zijn fysiek, psychisch en sociaal sterker. Ook werkgevers varen wel bij fitte medewerkers. Ze presteren beter, hebben zin in hun werk en verzuimen minder. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van Lelystad als vestigingsplaats voor bedrijven.

Watersportstad

De (inter)nationale zeilwedstrijden die in de wateren van Lelystad worden georganiseerd zijn weliswaar geen grote publieksmagneten, maar ondersteunen wel het toeristisch-recreatief imago als watersportstad. Dit imago wordt nog eens versterkt met de komst van Hiswa te Water en de aanleg van een kite surf spot met (inter)nationale potentie. Daarnaast biedt het aanbod aan ligplaatsen, horeca, onderhoud en dienstverlening volop mogelijkheden voor aan watersport gerelateerde werkgelegenheid. Om de jeugd van Lelystad meer bij de watersport te betrekken zijn er voor scholieren diverse kennismakingsprogramma's.

Sportevenementen

Internationale topsportevenementen die veel publiek trekken vinden vanwege de schaal en de hoge kosten die hier aan verbonden zijn hoofdzakelijk in grote steden plaats (G5), en zijn daarmee voor Lelystad minder kansrijk. Voor Lelystad bieden lokale en regionale sportevenementen die zich richten op de deelnemers wel aantrekkelijke mogelijkheden voor de lokale beleveniseconomie. Naast de wedstrijden in officiële sportvoorzieningen, biedt de stad als playground bijvoorbeeld ook mogelijkheden voor sportevenementen zoals mud runs, urban sports-events of bijvoorbeeld openwater-swim evenementen.

Beleidsinspanning:

Vanuit het continuïteitscenario

- Subsidieregeling sportevenementen in Lelystad;
- Subsidieregeling Lelystad watersportstad.

5. Scenario's voor het sport- en beweegbeleid

De inhoud is bij het sportbeleid leidend, maar de financiële reikwijdte van de gemeente uiteindelijk bepalend. De financiële mogelijkheden voor intensivering van beleid zijn gelimiteerd en vragen om keuzes. Om aan te geven wat de mogelijkheden voor het sport- en beweegbeleid zijn, worden in deze beleidsvisie aan de hand van een Continuïteitsscenario en een Ontwikkelscenario twee ambitieniveaus weergegeven.

Het Continuïteitsscenario

Het continuïteitsscenario gaat uit van het continueren van het beleid op basis van het huidige financiële kader. Dit scenario houdt in dat er gedurende de beleidsperiode - naast eventuele indexering van de subsidiebudgetten - geen aanvullende financiële ruimte wordt vrijgemaakt voor uitbreiding van de infrastructuur of intensivering van de maatschappelijk functies van sport en bewegen.

Het Ontwikkelscenario

Het Ontwikkelscenario gaat uit van intensivering van het beleid gericht op het stimuleren en faciliteren van een gezonde en vitale leefstijl. Het uitgangspunt van het ontwikkelscenario is een voorzieningenniveau op het gebied van sport en bewegen waarbij op onderdelen financiële ruimte is voor investeringen voor actualisering van sportvoorzieningen en uitbreiding van sportstimulering. Dit betekent dat het financiële kader voor het gemeentelijk sport- en beweegbeleid wordt verruimd ten behoeve van de volgende aandachtspunten:

- Extra stimulering sport en beweging en vitale leefstijl bij inwoners;
- Uitbreiding Lelystad Kenniscentrum Talent;
- Ondersteuning van de maatschappelijke functies van sportverenigingen;
- Investerings in sportaccommodaties voor de breedtesport;
- Investerings voor beweegmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Breder gebruik sportaccommodaties.

Financieel kader

Regeling	Continuïteitscenario	Ontwikkelingscenario
Thema 1: Sport, bewegen, gezondheid en welbevinden		
Subsidieregeling Breedtesport	21.000	
	61.000	
	4.000	
	12.000	
	5.000	
Sport- en beweegstimulering	181.000	150.000
Investerings bewegen in openbare ruimte		PM
Thema 2: Adequate sportvoorzieningen		
Sportbedrijf Lelystad beheer sportvoorzieningen	3.617.000	
Subsidieregeling Investeringsaccommodatie sportverenigingen	26.000	
Investering sportaccommodaties voor de breedtesport***	300.000 incidenteel, excl. BTW** + 40.000 incidenteel i.v.m. gewijzigde eisen en marktprijzen kunstgrasvelden voetbal.	161.250 incidenteel excl. BTW (korfbalveld) 25.000 Incidenteel (speelveld pupillen voetbal)
	+ 15.000 structureel (kunstgrasveld voetbal)	7.000 structureel (korfbalveld) 5.000 structureel (speelveld pupillen voetbal)
Breder gebruik sportaccommodaties		PM
Thema 3: Vitale sportverenigingen		
Sportsteunpunt Sportbedrijf Lelystad	(Onderdeel subsidie Sportbedrijf)	
Ondersteuning maatschappelijke functies sportverenigingen		30.000
Thema 4: Kansen voor de stad		
Sportevenementen	25.000	
Watersportstad	46.000	

** Reeds opgenomen als beklemming in de ROS.

*** Exclusief eigen bijdrage incidentele investering door verenigingen van 25%.

Thema	Continuïteitsscenario	Ontwikkelingsscenario.
Sport, bewegen, gezondheid en welbevinden	• Subsidie voor het Sportbedrijf Lelystad voor activiteiten op het gebied sportstimulering; • Subsidieregeling voor lokale sportevenementen; • Subsidieregeling Breedtesport; • Deelname aan het Olympisch netwerk voor ondersteuning van lokale (top)sporttalenten; • Deelname Brede impuls combinatiefuncties; • Deelname aan het Regionaal Netwerk Aangepast Sporten en het lokale Platform Aangepast Sporten; • Bijdrage voor het Jeugdfonds Sport & Cultuur; • Deelname JOGG; • Netwerkvorming praktijkprofessionals zorg en welzijn en de sport- en beweegaanbieders op basis van een Lokaal Sportakkoord.	• Versterking stimulering sport en beweging en vitale leefstijl bij inwoners; • Uitbreiding Lelystad Kenniscentrum Talent.
Adequate sport- en beweegvoorzieningen	• Subsidie voor het Sportbedrijf Lelystad voor het beheren en verhuren van sportaccommodaties tegen een maatschappelijk tarief; • Aanleg kunstgrasveld (Batavia); • Subsidieregeling voor sportverenigingen investeringen in sportaccommodaties; • Verkenning regionale samenwerking bij het aanbieden van sportvoorzieningen; • Aandacht voor sport en bewegingsmogelijkheden bij de inrichting van de openbare ruimte in het kader van de Omgevingswet.	• Extra investeringen in sportaccommodaties voor de breedtesport; • Verkenning naar de behoeften en mogelijkheden voor een beweegpark in de openbare ruimte; • Breder gebruik sportaccommodaties.
Vitale sportverenigingen	• Subsidieregeling sportverenigingen voor de inhuur van deskundige technische leiding; • Subsidieregeling sportverenigingen ten behoeve van kennisontwikkeling (kadervorming); • Subsidie voor het sportbedrijf en verenigingsconsulent sportverenigingen; • Subsidieregeling voor lokale sportevenementen.	• Ondersteuning van de maatschappelijke functies van sportverenigingen.
Kansen voor de stad	• Subsidieregeling voor lokale sportevenementen; • Subsidieregeling Watersportstad.	

Bijlage 1 Overzicht van actuele ontwikkelingen in sport en bewegen

In de sport zien we de effecten van brede maatschappelijke ontwikkelingen, zoals individualisering en flexibilisering. Meer mensen sporten buiten de vereniging om en een gezonde leefstijl - waarvan meer bewegen onderdeel vormt - krijgt steeds meer aandacht. Het aantal regelmatige sporters is tussen 2013 en 2017 gegroeid van 8.7 miljoen naar bijna 10 miljoen.¹² Mediabedrijven ontdekten sport als een wereldwijde groeimarkt en digitale innovaties veranderden in snel tempo de wijze waarop supporters de sport beleven. Grote sportevenementen zijn een vast onderdeel van citymarketing geworden. Taken en verantwoordelijkheden in zorg en welzijn zijn van de landelijke overheid naar gemeenten overgegaan en deze zijn op zoek naar wegen om sport en bewegen hier op aan te laten sluiten.

Gewijzigde voorkeuren voor sporttakken

Het Mulier Instituut heeft in 2017 de ontwikkelingen van de landelijke sportdeelname naar sporttakken in kaart gebracht.¹³ Ook hier toont zich de invloed van de individualisering. Fitness/aerobics zijn al langere tijd de belangrijkste sporten voor Nederlanders van 12 tot 80 jaar. In de periode 2013-2016 beoefent 23 % van de bevolking deze vormen van sport.¹⁴ Van alle deelnemers beoefent de helft deze sport in een (commercieel) fitnesscentrum, de rest vooral thuis of op een vereniging. Een nog sterker stijgende sportcategorie zijn de duursporten zoals hardlopen, skeeleren, fietsen en wandelen. Dit zijn ook sporten waarvoor geen accommodatiebehoefte bestaat aangezien deze in de openbare ruimte worden beoefend. Inmiddels beoefent 20% van de mensen wekelijks één of meer van deze sporten. Een actuele ontwikkeling is urban sport, waarbij de stad de playground vormt voor freerunning, skateboarden, streetball of skaten. De laatste jaren zijn ook calisthenics (oefeningen die worden uitgevoerd met het eigen lichaamsgewicht), obstacle runs en slacklinen (balanceren op een trampolinelij) in opkomst. Het zijn sporten die vooral jongeren aantrekken. Omdat sporten in de openbare ruimte in populariteit toeneemt worden door steeds meer gemeenten openbare beweegparken ingericht. In deze beweegparken kan iedereen op een eigen niveau aan de hand van fitnessstoelent, runobstakels en tracks op een (sociaal en fysiek) veilige wijze in de buitenlucht sporten en bewegen. Soms bieden sportaanbieders in deze beweegparken trainingsprogramma's aan voor onder meer de ad hoc sporter.

Naast deze stijgers zijn er ook dalers. In de periode 2001 tot 2016 hebben veldsporten, zaalsporten en zwemmen aan populariteit ingeboet. Voor de laatste twee zien we over de periode 2001-2016 bijna een halvering¹⁵. De ontwikkelingen in de sporttakken hebben daarmee ook effect op 'gemeentelijke' sportvoorzieningen. De vraag naar sportaccommodaties voor zaalsporten en zwembaden neemt in Nederland geleidelijk af. Tegelijkertijd neemt het sportief gebruik van de openbare ruimte toe.

De individualisering betreft ook de continuïteit van het sporten. Onderzoek van NOC*NSF heeft uitgewezen dat iemand die zelf start met bewegen (hardlopen of fitness) dit ongeveer zeven weken volhoudt. In sportschoolverband (wel betalen, geen sociale binding) is het zeven maanden en in verenigingsverband wel zeven jaar.¹⁶

¹² NOC*NSF, Sportdeelname index.

¹³ Mulier Instituut. Fact sheet *Ontwikkelingen naar sportdeelname naar sporttakken* (Utrecht, 2017)

¹⁴ Fitness/aerobics: 16% in 2001-23% in 2016. Duursporten: 11% in 2001 – 20% in 2016.

¹⁵ Zaalsport: 13% in 2001 – 7% in 2016. Zwemmen: 8% in 2001 - 4% in 2016.

¹⁶ Dijk, T.V.D. van, Kleij, R. van, & Arko Sports Media, *De openbare ruimte als grootste sportpark van iedere gemeente: sportief-ruimtelijke vraagstukken vereisen verandering van paradigma*. (2015).

De populariteit van de individuele sporten blijkt ook uit de uitgaven van sporters. De totale consumptieve bestedingen binnen de sportmarkt bedroegen in 2016 afgerond € 1,7 miljard¹⁷. De sporten die grotendeels verantwoordelijk zijn voor de groei van de consumptieve bestedingen in de afgelopen jaren zijn fitness, hardlopen en wandelsport. Samen vertegenwoordigen deze sporten inmiddels 48% van de functionele sportmarkt.

Voor de meer traditionele sportdeelname is opleiding het meest onderscheidende kenmerk. 33% van de lager opgeleiden doet wekelijks aan sport, dit geldt voor 50% van de middelbaar opgeleiden en 69% van de hoger opgeleiden. De genoemde verschillen zien we terug voor alle onderscheiden sporttakken. Hoger opgeleiden blijken vaker duursporten en veldsporten te beoefenen.

Nederlanders worden (te) zwaar

Ondanks dat veel mensen sporten blijkt uit onderzoek¹⁸ dat veel Nederlanders kampen met overgewicht. De BMI-waarde ligt bij hen tussen 25 – 30.¹⁹ Bijna de helft van de inwoners van 18 jaar en ouder heeft overgewicht. Dit doet zich vooral voor bij mensen die ouder zijn dan 35 jaar. 14% lijdt aan obesitas. Bij kinderen tot 17 jaar heeft bijna 14% overgewicht en bijna 3% obesitas. Vooral bij jongeren neemt overgewicht nog steeds toe.

Toekomst van sportverenigingen

In 1879 richtte Pim Mulier de eerste Nederlandse sportvereniging op: de Haarlemse Football Club. Deze organisatievorm heeft het bijna anderhalve eeuw zeer goed gedaan. Nog altijd zijn bijna 5 miljoen Nederlanders lid van een sportclub. Nederland telt zo'n 1,5 miljoen vrijwilligers die zich actief inzetten voor de sport. Dat is meer dan in welke maatschappelijke sector dan ook.

Al enige jaren wordt vanwege demografische ontwikkelingen (vergrijzing) en de individualisering met enige zorg naar de toekomst van de sportvereniging gekeken. Dat dit in de praktijk genuanceerd ligt blijkt uit het Jaarbericht 2016 van de Verenigingsmonitor van het Mulier Instituut²⁰. Een kwart van de sportverenigingen in Nederland is volgens deze monitor vitaal²¹. Naast deze krachtige verenigingen staan ook verenigingen met een minder krachtige organisatie of verenigingen die nauwelijks oog hebben voor een bredere maatschappelijke functie. Bij een vijfde van de sportverenigingen groeide het aantal leden. Dit is voornamelijk het geval bij teamsporten, grotere verenigingen (meer dan 100 leden) en de verenigingen met een eigen accommodatie. De meeste verenigingen (86%) beschikken over voldoende vrijwilligers. 75% van de sportverenigingen beschrijft de financiële positie als (zeer) gezond. Een even groot percentage van de sportverenigingen kan met de huidige accommodatie/sportvoorziening nog jaren vooruit. 16% van de verenigingen kan grotendeels als 'open club'²² worden beschouwd. Omdat veel jongeren vanaf 14 jaar de sportverenigingen verlaten is het voor sportverenigingen van belang dat ze voldoende instroom van nieuwe leden hebben. Deze instroom wordt traditioneel bij de jeugd gezocht. Maar er liggen voor verenigingen ook kansen om juist de oudere sporter langer aan zich te binden of weer te laten instromen, al vraagt dit soms wel om een aangepast sportaanbod.

¹⁷ Inretail, *Sportfocus rapport 2016*, (Zeist, 2017).

¹⁸ *Leefstijl en (preventief) gezondheidsonderzoek; persoonskenmerken*, CBS, (2018).

¹⁹ Body Mass Index geeft de verhouding weer tussen lengte en gewicht. Bij een BMI-waarde tussen 18 – 25 is sprake van een goed gewicht. Bij een waarde boven 30 is sprake van obesitas.

²⁰ Mulier Instituut, *Verenigingsmonitor Jaarbericht 2016*, (Utrecht, 2017)

²¹ Een vitale vereniging heeft zijn eigen organisatie op orde, zorgt voor regulier sportaanbod, heeft en vervult daarnaast een bredere maatschappelijke functie op buurt en wijkniveau.

²² Een 'open club' richt de blik naar buiten, naar de omgeving, de buurt, gericht op samenwerking en de maatschappij.

Toekomstverkenning

In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport verscheen in september 2017 het rapport *Sport Toekomstverkenning*, (STV) waarin de toekomst van sport en bewegen in Nederland verkend wordt.²³ *Sport Toekomstverkenning* is opgesteld door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en het Sociaal en Cultureel Planbureau. Het rapport omschrijft vier redenen waarom sport veel mensen aanspreekt. Bij een deel van de sporters gaat het - naast het bewegen zelf - vooral om het sociale karakter van het verenigingsleven. De 'derde helft' is voor sommigen zelfs het belangrijkste onderdeel van hun wekelijkse sportmoment. Anderen bewegen vooral ten bate van hun gezondheid. Een beperkte groep sporters vindt presteren belangrijk en wil zich in (top)competities meten met anderen. En dan is er de supporter die vooral kijkt naar en meeleeft met topsporters of clubs die op hoog niveau presteren. Juist die diversiteit in perspectieven – in STV wordt dit samengevat als '*meedoen*', '*bewegen*', '*presteren*' en '*meeleven*' – maakt sport en met name sportparticipatie bijzonder.

In het sportbeleid van Nederlandse gemeenten staan vooral *bewegen* en *meedoen* centraal. Het gaat vooral om de achterliggende doelen zoals een actieve leefstijl, betere gezondheid van inwoners en inclusie. Topsport en talentontwikkeling gericht op *presteren* speelt in het lokale beleid slechts een bescheiden rol. Topsportevenementen vinden vanwege de schaal en de hoge kosten hoofdzakelijk plaats in de grotere steden (G5). Op internationaal niveau gaat het door de toenemende invloed van mondiale sportorganisaties en mediabedrijven die gericht zijn op financiën, entertainment en kijkcijfers om *meeleven*. Sociale participatie en aandacht voor gezondheid krijgen daarbij slechts beperkt aandacht; hoogstens als nevenprogramma bij een groot sportevent.

In de beleidsvorming zal met deze verschillende perspectieven op sport rekening gehouden moeten worden. De STV concludeert dat *meedoen* en *bewegen* goed zijn te clusteren, net als *presteren* en *meeleven*. Andere combinaties gaan vaak niet goed samen. De combinatie van *meedoen* en *bewegen* wordt ook sterk gestimuleerd door het gemeentelijke sportbeleid, dat zich de laatste jaren vooral richt op sport als middel voor gezondheid en maatschappelijke participatie. *Presteren* en *meeleven* komen steeds meer samen door de internationalisering van sportorganisaties en mediabedrijven, internationale georiënteerde marketing en sponsoring. Technologische ontwikkelingen spelen hierbij een belangrijke rol. Sporten worden steeds vaker interessant gemaakt voor weergave via de media. De Olympische Raad van Azië (OCA) maakte onlangs bekend dat de FIFA-game en andere vormen van e-sport (competitief spelen van computerspellen) als officiële sport worden toegelaten tot de Asian Games in 2022, met Alibaba als belangrijke partner. Het mag duidelijk zijn dat dit cluster zich daarmee steeds meer buiten de scope van de lokale overheid begeeft.

²³ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, *Toekomstverkenningen Sport*, (Bilthoven, 2017).

Overheidsbeleid

Rijksoverheid

Het sportbeleid van de rijksoverheid heeft pas in de tweede helft van de 20e eeuw vorm gekregen. Voor 1940 heeft de Tweede Kamer slechts één keer over sport gedebatteerd, namelijk over de vraag of subsidie verstrekt moest worden aan de Olympische Spelen in Amsterdam (1928). Met een negatieve uitkomst overigens. Afgezien van het beleid voor het bewegingsonderwijs in het PO en VO, werd sport pas na de Tweede Wereldoorlog structureel onderdeel van het overheidsbeleid. Daarbij stond vooral de bijdrage van sport aan andere beleidsterreinen centraal. Pas in 2005 werd de basis gelegd voor het huidige landelijke sportbeleid gericht op meeleven, meedoen, gezondheid en presteren.

De actuele algemene doelstelling van het rijk met betrekking tot sport is een sportieve samenleving waarin voor iedereen passende en veilige sport- en beweegmogelijkheden aanwezig zijn en waarin uitblinken in sport wordt gestimuleerd.²⁴ Met andere woorden: een samenleving waarin iedereen ervoor kan kiezen om actief en gezond te leven. Om die reden heeft het rijk de afgelopen jaren diverse programma's en thema's ontwikkeld, waar ook vanuit Lelystad gebruik van wordt gemaakt (o.a. Combinatiefunctionarissen, Sportimpuls, Grenzeloos actief, Jeugdfonds Sport en Cultuur). In het landelijke beleid is naast brede deelname aan sportactiviteiten in toenemende mate aandacht voor de ondersteuning van topsport - inclusief de bestrijding van doping en matchfixing – en sportevenementen met nationale betekenis. Het budget voor sport bedroeg bij het rijk in 2016 128,8 miljoen euro. Overigens wordt een deel van deze rijksmiddelen via het gemeentefonds door gemeenten aan sport en bewegen besteed.

Op 29 juni 2018 heeft minister Bruno Bruins samen met vertegenwoordigers van de sport, gemeenten en andere organisaties namens het kabinet het eerste Nationale Sportakkoord ondertekend. Doel van het sportakkoord is om de organisatie en financiën van de sport toekomstbestendig te maken. Met '*Sport verenigt Nederland*'²⁵ wordt ernaar gestreefd dat iedereen - als sporter, vrijwilliger of toeschouwer - in een veilige en gezonde omgeving een leven lang plezier in sport kan hebben. Gedurende de looptijd van het sportakkoord (2018 – 2021) investeert het ministerie van VWS circa € 410 miljoen per jaar in sport.

Het Nationale Sportakkoord richt zich op vijf aandachtspunten:

1) Inclusief sporten en bewegen. Iedere Nederlander moet een leven lang kunnen sporten en bewegen. Ongehindert door leeftijd, lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie. Belemmeringen worden daarom weggenomen.

2) Van jongs af aan vaardig in bewegen. Omdat spelen en bewegen minder vanzelfsprekend is geworden in het dagelijks leven van kinderen, wordt sport ingezet om de motorische vaardigheden van kinderen te verbeteren.

3) Duurzame sportinfrastructuur. Gericht op een goed werkende en duurzame sportinfrastructuur. Overal waar mensen sporten en bewegen, moeten de voorzieningen op orde zijn. Het gaat niet alleen om sportvelden, zwembaden, sporthallen en clubhuizen, maar ook om het stadspark en het trapveldje in de wijk.

²⁴ Rijksbegroting 2017, XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Pag 98. (Den Haag, 2017).

²⁵ Brief minister aan Tweede Kamer (30 234) Toekomstig sportbeleid. (Den Haag, 22 juni 2018).

4) Vitale aanbieders Toekomstbestendig maken van aanbieders van sport en bewegen. Verenigingen kunnen sterker worden door hun sport- en beweegaanbod te verbreden en door zich ondernemender te gedragen. Commerciële sportaanbieders kunnen zich versterken door meer maatschappelijk betrokken te zijn.

5) Positieve Sportcultuur. Sporten moet leuk zijn, veilig, eerlijk en zorgeloos. Trainers, leraren en instructeurs moeten het welzijn van het kind belangrijker vinden dan winnen. Ouders en verzorgers moeten langs de lijn positieve supporters zijn. Verenigingen krijgen ondersteuning bij het opzetten van hun integriteitbeleid, zodat sport leuk en veilig is en blijft op en om de sportvelden.

Verruiming van de btw-vrijstelling

In de Nederlandse fiscale regelgeving is nu nog bepaald dat met de sportbeoefening samenhangende diensten van een sportvereniging aan haar leden zijn vrijgesteld van btw. Het Europese Hof van Justitie heeft in 2017 aangegeven dat btw-vrijstelling ook moet gelden voor diensten aan niet-leden. Het kabinet heeft op grond van deze uitspraak vanaf 2019 de verruiming van de btw-vrijstelling ingevoerd.²⁶ Het gevolg van deze wetswijziging is dat de terbeschikkingstelling van een sportaccommodatie door organisaties zonder winstoogmerk niet meer belast is tegen het verlaagde btw-tarief, maar dat voortaan het nultarief van toepassing is. Daardoor kan de btw op de kosten en investeringen van de sportaccommodatie (veelal het hogere tarief en dus voordelig voor exploitanten) niet teruggevorderd worden. Dit is een financieel nadeel voor veel verenigingen en gemeenten. In het kader van het Nationaal Sportakkoord komt als compensatie een subsidieregeling voor sportverenigingen van 87 miljoen beschikbaar via de regeling 'Bouw en onderhoud sportaccommodaties' (BOSA). Voor gemeenten en Sportbedrijven is om dezelfde reden 152 miljoen euro compensatie gereserveerd²⁷ via de 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK). Op dit moment is nog niet duidelijk of het nadelige effect van de btw-vrijstelling volledig door de compensatieregelingen wordt opgeheven. Daarmee is een risico aanwezig dat door de invoering van de btw-vrijstelling het sporten voor de consument of voor gemeenten duurder wordt.

Transitie sociaal domein

De transities in het sociale domein hebben geleid tot een overheveling van taken van het rijk naar de gemeenten op het gebied van de jeugdzorg en de participatiewet, waarbij de AWBZ door de WMO vervangen is. In het kader van *meedoen en bewegen* is sport zo meer betrokken geraakt bij thema's als gezondheid, preventie, leefbaarheid, integratie, en wijk aanpak. Sport speelt bijvoorbeeld op het gebied van de jeugdzorg een rol in preventie en verminderen van criminaliteit. Dit geldt evenzeer voor het stimuleren van een gezonde leefstijl en het voorkomen of bestrijden van overgewicht en het stimuleren van meedoen en het voorkomen van isolement.

Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet in 2021 wordt wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving gebundeld. Participatie en gezondheid zijn benoemd als expliciete thema's binnen de verbetering van de leefomgeving. Voor de sport zijn de inrichting van de openbare ruimte, accommodatiebeleid, zwembaden en sportvelden, preventie en samenwerking en burgervaraardigheden aspecten die verbonden zijn bij de Omgevingswet. Dit biedt mogelijkheden om sport en bewegen een integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen te laten zijn, in aansluiting op het toenemende gebruik van de openbare ruimte door sporters.

²⁶ Ministerie van Financiën. *Brief minister van Financiën aan de Tweede Kamer. Startnota*, (Den Haag, 3 november 2017).

²⁷ Staatscourant. *Regeling van de Minister voor Medische Zorg van 12 juli 2018, kenmerk 1379613-177691-S, houdende regels voor de subsidiëring van gemeentelijke uitgaven aan sport* (Regeling specifieke uitkering stimulering), (Den Haag, 20 juli 2018).

Kansen voor alle kinderen

Vanaf 2017 stelt het rijk structureel 100 miljoen extra beschikbaar – bedoeld voor voorzieningen in natura - zoals een abonnement voor een sportclub, een fiets, schoolbenodigdheden of een verjaardagsfeestje, zodat het geld direct ten goede komt aan kinderen die opgroeien in armoede. Gemeenten ontvangen daarvan jaarlijks 85 miljoen euro, verdeeld naar rato van het aantal kinderen dat in die gemeenten met een laag inkomen opgroeit.

Provinciaal sportbeleid

Sport is geen officiële taak van de provincie. Sport wordt door provincies wel ingezet op terreinen waar de provincie verantwoordelijk voor is of zich verantwoordelijk voor voelt. Leefbaarheid en de betekenis voor de vrijetijdseconomie zijn hierbij belangrijke overwegingen. Er wordt door provincies vooral aandacht besteed aan bijdragen voor (top)sportevenementen, talentontwikkeling en tweedelijsinstellingen (sportservice-organisaties). De inzet van de provincies verschilt aanzienlijk. Zo investeerde de provincie Gelderland in 2015 in totaal 16,1 miljoen in sport, voor de provincie Utrecht was in datzelfde jaar het budget voor sport daarentegen nihil.

Met de nota die als titel draagt *Samenspel rendeert in Flevoland* heeft de provincie in 2018 haar sportbeleid geactualiseerd. Het beleid is naast economische ontwikkeling ook gericht op de krachtige samenleving. De provincie richt haar beleid op vier kernsporten waarmee de provincie zich goed kan onderscheiden. Watersport en triatlon waren dit al, hier zijn fietsen en hardlopen aan toegevoegd. De provincie maakt zich daarnaast sterk voor integratie van het aangepast sporten. Vanuit economisch perspectief gaat de aandacht naar sportevenementen. Een volgend aandachtsgebied is talentontwikkeling. En tot slot richt het beleid zich een beweegvriendelijke openbare ruimte. De uitvoering van het provinciaal sportbeleid is door de provincie belegd bij Sportservice Flevoland. Het totale sportbudget voor de provincie Flevoland bedraagt in 2019 – 2022 circa 647.372 euro per jaar.

Gemeentelijk sportbeleid

Hoewel sport- en beweegbeleid geen wettelijke taak is voor gemeenten, is de gemeente wel de belangrijkste overheid voor de georganiseerde sportbeoefening. Gemeenten nemen in Nederland de verantwoordelijkheid voor de bouw, beheer en exploitatie van sportvelden, zwembaden en sporthallen of subsidiëren sportbedrijven voor de uitvoering hiervan.

Sport- en beweegbeleid is een beleidsterrein waarmee gemeenten zich kunnen onderscheiden als een vitale en aantrekkelijke woon- en leefstad. De autonomie van gemeenten op het terrein van sport en bewegen is groot. Er is weinig wet- en regelgeving die voorschrijft wat gemeenten moeten doen. Deze beleidsvrijheid biedt gemeenten kansen voor de individuele ontplooiing van inwoners en de maatschappelijke ontwikkeling van de stad.

Met het sportstimuleringsbeleid beogen de gemeenten dat zoveel mogelijk, liefst alle, inwoners zo vaak mogelijk deelnemen aan sport- en bewegingsactiviteiten. Daarnaast worden aan sportbeoefening externe waarden toegekend die aansluiten bij flankerende beleidsterreinen van de gemeenten. Thema's die vaak in gemeentelijke sport-nota's zijn te vinden zijn: 'sport als maatschappelijke voorziening': een toegankelijke en attractieve vrijetijdsvoorziening voor inwoners; 'sport en sociale samenhang': de bijdragen van sportverenigingen aan sociale cohesie, maatschappelijke participatie en inclusie; 'sport en vitaliteit': stimuleren van een actieve leefstijl die bijdraagt aan gezond opgroeien en gezond ouder worden en tot slot 'sport en vrijetijdseconomie'; sportactiviteiten ter versterking van het vestigingsklimaat. De Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) heeft begin dit jaar met de notitie '*Sport stimuleert*'²⁸

²⁸ Vereniging Sport en Gemeenten, *Sport stimuleert* (Den Haag, 2018).

haar visie op het lokale sportbeleid gepubliceerd. Zij ziet vooral mogelijkheden voor sport in relatie tot het sociale domein en de vrijetijdseconomie.

De totale (netto) uitgaven voor sportvoorzieningen en sportstimulering van gemeenten bedroegen in 2016 1,2 miljard euro. Dit komt neer op gemiddeld 59 euro per inwoner.²⁹ In Lelystad was dit in 2016 ongeveer 49 euro per inwoner. Hoewel grotere gemeenten meer uitgeven dan kleinere gemeenten blijkt er geen aantoonbare samenhang tussen de omvang van de uitgaven en de sportdeelname.³⁰ Dit komt vooral omdat de sportuitgaven en de sportdeelname van veel verschillende factoren afhankelijk zijn.

Demografische ontwikkelingen

Ieder jaar maakt de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Lelystad een bevolkingsprognose op de middellange termijn. Hoewel de uitkomsten een mate van onzekerheid kennen geven ze een indicatie over de verwachte ontwikkeling.

Uit het onderzoek blijkt dat het aantal inwoners van Lelystad slechts licht zal blijven groeien. Nu hebben we zo'n 77.500 inwoners. In 2021 zal de stad 80.000 inwoners hebben. Vanaf 2022 neemt het groeitempo echter aanzienlijk af om in 2034 het niveau van 82.500 te halen. In dat jaar is de grootste leeftijdsgroep die van 30-45 jaar. Relatief neemt het aantal jongeren (t/m 19 jaar) deze periode af van 25% naar 22%.³¹

²⁹ Mulier Instituut, *Monitor sportuitgaven gemeenten (2010 – 2017)*, (Utrecht, 2017).

³⁰ Idem.

³¹ Lelystad in cijfers (2018)

In de sportnota 'Koers houden en kansen benutten' die in 2012 is vastgesteld zijn de volgende vijf thema's benoemd voor het sportbeleid.

- Sportparticipatie op peil houden;
- Sportaccommodaties aantrekkelijk houden;
- Vitale sportverenigingen ondersteunen;
- Slimme dwarsverbanden ondersteunen;
- Lelystad als watersportstad positioneren.

Sportparticipatie op peil houden

Uit de Sportpeiling 2015³² blijkt dat zo'n 67% van de volwassen inwoners minimaal 1 keer per maand sport of intensief beweegt. Het aantal inwoners dat wekelijks sport of intensief beweegt is met 37% echter beduidend lager en beduidend lager dan het landelijk gemiddelde. Van de Lelystedelingen die sporten doet bijna de helft dit alleen/ongeorganiseerd. Meer dan een vijfde sport in verenigingsverband en een derde bij een commerciële sportaanbieder. Deelname aan competities is sinds 2007 afgenomen: nam eerder bijna één op de vijf deel aan competities of toernooien, in 2015 was dat nog maar één op negen. Wanneer wordt gekeken naar de beweegfrequenties, dan scoren de inwoners van Lelystad ook lager dan het landelijk gemiddelde. Uit de peiling blijkt verder dat men eerder sport of beweegt naarmate men hoger is opgeleid. Dit komt ook overeen met het landelijk beeld. Bij deze groep is zelfs een toename te zien. Bij lager opgeleiden is een duidelijke teruggang te zien ten opzichte van 2007. Deze groep zit nu rond het landelijk gemiddelde (45%). Uit de monitor blijkt overigens geen directe relatie tussen sportparticipatie en het inkomensniveau.

Het lidmaatschap van sportverenigingen ligt in Lelystad - net als voor heel Flevoland – onder het landelijk gemiddelde³³. In Nederland is bijna 26% van de inwoners lid van een sportvereniging. In Lelystad is het ledenpercentage 20,3%. De piek van het lidmaatschap ligt bij de leeftijdsgroep 10 – 14 jaar (Nederland: 60%). Daarna neemt het lidmaatschap snel af. In Lelystad scoort de piekleeftijd 10 – 14 52%. In dit cijfer is het effect van het jeugdsportfonds dat in 2017 in Lelystad is gestart en reeds een bereik heeft van 850 kinderen overigens nog niet meegenomen.

Een zorgelijk beeld ontstaat wanneer wordt gekeken naar de gezondheid bij inwoners. De gemeente scoort namelijk op veel gezondheid gerelateerde thema's onder het Flevolands gemiddelde. Zo kent Lelystad bijvoorbeeld de meeste inwoners met diabetes, een hoge bloeddruk en hebben meer mensen een langdurige aandoening of ziekte. Ook scoort de stad ongunstig wat betreft overgewicht bij volwassenen en jeugd, dat is ook hoger dan het landelijk gemiddelde³⁴. Met name in de preventieve sfeer kan sporten en bewegen een deel van de gezondheidsklachten voorkomen of beperken. De Lelystatter beweegt over het algemeen minder dan de rest van Nederland. Volgens de nieuwe beweegrichtlijn van de Gezondheidsraad (2017) zouden volwassenen wekelijks ten minste twee en half uur matig intensief moeten bewegen en kinderen dagelijks een uur. Ook worden voor beide groepen spier- en botversterkende activiteiten aangeraden. Waar landelijk 63% van de volwassen Nederlanders aan de geadviseerde beweegnorm voldoet, geldt dit slechts voor 58% van de volwassen Lelystedelingen. Lager opgeleiden voldoen minder vaak aan de norm. Opmerkelijk genoeg scoren de hoogst opgeleiden niet het beste op de beweegnorm; dat doet

³² LSG Sportdeelname. Gemeente Lelystad (Lelystad, 2015). Hierbij wordt de Richtlijn voor sportdeelname onderzoek (RSO) aangehouden.

³³ KISS-rapportage NOC*NSF (Arnhem, 2017).

³⁴ Onderzoek GGD Flevoland (2018).

de groep die MAVO/HAVO/VWO of MBO als opleiding hebben. De hoogst opgeleiden scoren wel het hoogste op het wekelijks sporten³⁵.

Voor topsport biedt Topsport Flevoland van Sportservice Flevoland ten slotte ondersteuning aan individuele sporters ten behoeve van hun talentontwikkeling. Verschillende sporters uit Lelystad maken hier gebruik van.

Sportaccommodaties aantrekkelijk houden

Het Sportbedrijf Lelystad exploiteert als eigenaar acht buitensportlocaties en twee sportcomplexen (De Koploper en De Rietlanden), waarvan een met zwembad) en coördineert de verhuur van drie gemeentelijke sportzalen ('t Kofschip, Horst en De Rietlanden) waar diverse zaalsporten worden beoefend³⁶. Daarnaast exploiteert het Sportbedrijf zonder subsidie een aantal sport- en horecavoorzieningen op eigen risico. De opbrengsten van de activiteiten dragen bijna 50% bij aan de exploitatie van het sportbedrijf. Het Sportbedrijf kan binnen de maatschappelijke opdracht van de gemeente zelf de tarieven van de sportvoorzieningen bepalen. Alleen bij een tariefstijging van 5% boven de inflatie is toestemming van de gemeente nodig. Vanwege verschillende bezuinigingsrondes is de gemeentelijke subsidie voor het Sportbedrijf de laatste jaren aanzienlijk verlaagd. Ook heeft de indexering van de subsidie geen volledige tred gehouden met de autonome kostenstijging. Dit heeft consequenties gehad voor het onderhoudsniveau (sober, maar doelmatig), de investeringsmogelijkheden en de output bij de sportstimulering.

De buitensportaccommodaties in Lelystad zijn aangelegd als stadsparken. Dit geeft een mooi en attractief beeld, maar het betekent wel dat naast de sportoppervlakken veel meer restruimte beheerd moet worden. In een jonge stad is de binding met sportclubs nog minder ontwikkeld. Een gevolg is dat de zelfwerkzaamheid en betrokkenheid van de meeste hurende verenigingen in vergelijking met andere gemeenten lager is. Dit leidt ertoe dat de onderhoudskosten voor de buitensportaccommodaties relatief hoog zijn. Door bezuinigingen op de subsidie voor het Sportbedrijf stond de betaalbaarheid van de voorzieningen (lees tarieven van de sportaccommodaties) voor de sportverenigingen tijdelijk onder druk. Maar door op dat onderdeel de bezuinigingen terug te draaien kon dit weer worden hersteld. De afgelopen jaren is aanzienlijk geïnvesteerd om de sportaccommodaties duurzamer te maken, zowel in onderhoud als in energieverbruik. Naast reguliere wandel- en fietsroutes zijn in de openbare ruimte ook ruiterspaden, mtb-routes, veldlooproutes, kanosteigers en zwemvoorzieningen en fitnessstoestellen aanwezig. Een deel van deze voorzieningen wordt in afstemming met de gemeente door gebruikers zelf onderhouden. Voor sportverenigingen is voor kleinschalige investeringen in eigen accommodaties een aparte subsidieregeling beschikbaar.

Bijna de helft van de Lelystadse sporters maakt gebruik van een officiële binnensportaccommodatie³⁷. Een op de zeven sporters maakt gebruik van een officiële buitensportaccommodatie. Van de Lelystadse sporters maakt 8% gebruik van een sportvoorziening in de openbare ruimte. De tevredenheid over de beschikbare sportaccommodaties is hoog: 85% van de inwoners geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn over de stedelijke sportaccommodaties, slechts 2% is ontevreden. Minder dan een vijfde geeft aan bepaalde voorzieningen te missen; in 2007 was dat het geval voor een kwart van de mensen. Vaak wordt een openlucht zwembad genoemd³⁸. Ook bij een enquête uitgevoerd onder de Lelystadse sportverenigingen in 2018 bleek dat de sportverenigingen positief zijn over hun sportaccommodatie. Bij enkele verenigingen is door landelijke ontwikkelingen een duidelijke behoefte aan verbetering van een aanpassing van sportaccommodaties naar actuele standaarden.

³⁵ Onderzoek GGD Flevoland (2018).

³⁶ In de bijlage is een overzicht opgenomen van de sportaccommodaties en -velden die door het Sportbedrijf Lelystad in eigendom en beheer zijn.

³⁷ LSG Sportdeelname. Gemeente Lelystad (Lelystad, 2015).

³⁸ Idem

Het Sportbedrijf Lelystad heeft de afgelopen jaren de mogelijkheden onderzocht om maatschappelijke sportaccommodaties breder in te kunnen zetten, bijvoorbeeld voor de niet-georganiseerde sporter of andere gebruikers. In de praktijk blijkt dit echter minder eenvoudig dan op het eerste gezicht lijkt. Het openstellen van sportcomplexen vraagt om meer dan alleen het openen van de poorten. Ongeorganiseerd en ook georganiseerd openstellen / verhuren van de sportaccommodaties kost in veel gevallen meer dan dat het financieel oplevert. Niet alle gebruikers blijken even zorgvuldig met de opengestelde voorzieningen om te springen. Omdat de kwaliteit en het niveau ook bij intensiever gebruik moet blijven voldoen aan de technische normen voor de betreffende sporten, nemen de onderhoudskosten vervolgens toe. Tevens vergt openstelling buiten reguliere tijden extra inzet en ondernemerschap van de vereniging die de accommodatie gebruikt. Om verenigingen enthousiast te houden voor het breder openstellen van sportaccommodaties moet altijd gezocht worden naar maatwerk dat leidt tot een win-win situatie.

Vitale sportverenigingen ondersteunen

Bij de verschillende sportverenigingen in Lelystad kunnen ongeveer 58 verschillende sporten worden beoefend. Deze mate van diversiteit is een groot goed. Voor bijna iedereen is bij een vereniging wel een geschikte sport of bewegingsactiviteit te vinden. Ondanks voorspellingen dat het ledenaantal bij sportverenigingen gaat dalen is dit percentage in Lelystad al jaren stabiel. Uit de enquête bleek dat het aantal kwetsbare sportverenigingen beperkt is. De meeste verenigingen hebben vertrouwen in de toekomst. Naast het aanbieden van sportmogelijkheden dragen de sportverenigingen ook bij aan de verbondenheid met elkaar en met de stad. Een toenemend aantal verenigingen pakt deze maatschappelijke rol op. De sportverenigingen worden via verschillende gemeentelijke beleidsinstrumenten – waaronder subsidies – bij hun sportaanbod ondersteund. De verenigingsconsulent bij het Sportbedrijf Lelystad adviseert sportverenigingen op diverse gebieden.

Slimme dwarsverbanden ondersteunen

Slimme coalities tussen maatschappelijke- en sportorganisaties bevorderen de sociale inclusie die sport en bewegen bewerkstelligen. In dat kader neemt de gemeente deel aan het *Regionaal Netwerk Aangepast Sporten* en het lokale *Platform Aangepast Sporten*. Ook op wijkniveau vinden vanuit de afdeling Sport en Bewegen van het Sportbedrijf Lelystad diverse interventies plaats die niet alleen bewegen stimuleren, maar ook de maatschappelijke participatie van inwoners bevorderen, zoals met ‘*Lelystad in beweging*’ en ‘*Skills4life*’. Met JOGG³⁹ wordt bewegen ingepast in diverse programma's om het overgewicht bij kinderen te voorkomen of waar nodig terug te brengen. Lelykracht is een interessant initiatief voor interdisciplinaire samenwerking. Met de pilot van het *Lelystads Kenniscentrum Talent* (LKT) worden bij verschillende VVE-scholen door vakgroep-docenten en sportwijkwerkers aan kinderen naschoolse activiteiten aangeboden die aansluiten op hun eigen beweegniveau.

Lelystad als watersportstad positioneren

Lelystad ontwikkelt zich sinds een aantal jaar tot een toonaangevend watersportcentrum. Dat blijkt niet alleen uit de toename van het aantal nationale en internationale zeilwedstrijden (o.a. EK Moth in 2015, Jeugd WK 49er en 49erFX in 2016, Red Bull Foiling Generation in 2016 en het WK Splash in 2017 en 200 MYLS Solo) die in Lelystad plaatsvinden, maar ook uit het feit dat watersport is doorgedrongen tot de top 10 van de meeste beoefende sporten door de sporters uit Lelystad.⁴⁰ De komst van de Hiswa te Water naar Lelystad illustreert dat Lelystad niet alleen aantrekkelijk is voor prestatiegerichte watersport, maar ook voor waterrecreatie in de breedte.

³⁹ In 2018 heeft Lelystad zich aangesloten bij het landelijke programma Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).

⁴⁰ LSG Sportdeelname 2015.

4.1.2. Subsidiesystematiek

Bij subsidieverlening voor sport zijn zes subsidieregelingen van toepassing. Met deze subsidieregelingen zijn de criteria, methode en verdeelregels voor de subsidieverlening op het gebied van het sportbeleid formeel vastgelegd. Voor de jaarlijkse subsidie voor het Sportbedrijf Lelystad is in de gemeentebegroting een aparte post opgenomen. In onderstaande grafiek is de verdeling van de beschikbare budgetten over de verschillende beleidsterreinen in 2019 weergegeven.

Subsidie	Doelstelling	Budget 2019
Breedtesport	Subsidie voor het organiseren van activiteiten in de gemeente Lelystad met betrekking tot breedtesport ten behoeve van de inwoners van Lelystad.	21.000
Deskundige technische leiding	Subsidie voor het inschakelen van een deskundig persoon (of personen) ten behoeve van deskundigheidsbevordering en kwaliteitsontwikkeling binnen de sportvereniging gericht op de sportbeoefening.	61.000
Investerings sportaccommodaties	Subsidie voor het onderhouden, opknappen, bouwen, verbouwen, uitbreiden, aanleggen of aankopen van sportaccommodaties, inbegrepen alle aard- en nagelvaste goederen, alsmede de kosten van verwerving van de benodigde grond.	26.000
Kaderopleidingen sport	Subsidie voor volgen van een cursus of opleiding door het verenigingskader van de sportvereniging om de kwaliteit van trainingen en andere taken binnen de sportvereniging gericht op de sportbeoefening te handhaven.	4.000
Sportevenementen	Subsidie voor het organiseren van een sportevenement en activiteiten die betrekking hebben op sport.	25.000
Watersport	Subsidie voor het organiseren van watersport- en promotieactiviteiten en die betrekking hebben op de ontwikkeling van Lelystad tot watersportstad. Wordt ook ingezet voor watersportlessen in het basisonderwijs.	46.000
Olympisch netwerk	Subsidie voor Topsport Flevoland van Sportservice Flevoland voor ondersteuning individuele (top)sporters ten behoeve van hun talentontwikkeling.	5.000
Sportverkiezingen	Budget voor de organisatie van de Sportverkiezing.	12.000
Sportbedrijf Lelystad	Subsidie voor de kosten voor de uitvoering van het beheer, de exploitatie en de instandhouding van de sportaccommodaties, voor de sportbeoefening door de sportverenigingen uit Lelystad en overige gebruikers.	3.633.229
Sportbedrijf Lelystad	Subsidie voor de kosten voor de activiteiten op het gebied van maatschappelijke sportstimulering in Lelystad.	184.238

Bijlage 3 Uitkomsten sportvisiebijeenkomst 19 april 2018

Op 16 april 2018 is met vertegenwoordigers van Lelystadse sportorganisaties en verenigingen en aanwezige raadsleden aan de hand van vier thema's het algemene sportbeleid verkend. De uitkomsten zijn weergegeven in een stappenschema en vervolgens gebruikt als input voor de beleidsvisie sport. Het gaat hierbij om de volgende thema's:

- Open club
- Een leven lang sporten en bewegen
- Sporten en bewegen in de buitenruimte
- Slimme dwarsverbanden

De open club

De uitkomsten van het thema 'open club' zijn uitgewerkt in de beleidsvisie sport bij Thema 3. Sportverenigingen in Lelystad zijn vitaal en in staat invulling te geven aan hun sportieve en maatschappelijke functies. Sportverenigingen kunnen kennis, ervaring en accommodaties delen en op onderdelen samenwerken. Het Sportbedrijf vervult daarbij een centrale rol.

Een leven lang sporten en bewegen

De uitkomsten van het thema 'een leven lang sporten en bewegen' zijn uitgewerkt in de beleidsvisie sport bij Thema 1. De afdeling Sport en Bewegen bij het Sportbedrijf Lelystad ontwikkelt in samenwerking met andere partijen, programma's om sport en bewegen dicht bij de inwoners te stimuleren. Bijzondere aandachtspunten bij de sportstimulering zijn het behalen van de beweegrichtlijn (met name bij kinderen en ouderen) en aangepaste sportmogelijkheden voor inwoners met een beperking. Omdat spelen en bewegen minder vanzelfsprekend is geworden in het dagelijks leven van kinderen, wordt het Scholierensport-programma voortgezet. Daarnaast wordt de pilot van het Lelystads kenniscentrum Talent (LKT) om de motorische vaardigheden van kinderen te verbeteren omgezet in een definitief programma en zo mogelijk uitgebreid naar meerdere scholen. Met verschillende programma's binnen en buiten het onderwijs die door de vakgroep bewegingsonderwijs in samenwerking met watersportverenigingen en lokale watersportaanbieders worden aangeboden, kunnen Lelystadse scholieren de mogelijkheden van watersport ontdekken.

Voor mensen die om een of andere reden in een kwetsbare positie verkeren – fysiek of sociaal - kunnen sport en bewegen een geweldige impuls vormen, zeker wanneer ze dit samen met anderen kunnen doen. Niet zozeer vanuit een zorgvraag, maar vooral omdat sport en beweegactiviteiten bijdragen aan kwaliteit van leven. Sportverenigingen, -organisaties en -evenementen bieden ook mogelijkheden voor participatieprojecten gericht op het opdoen van werkervaring (maatschappelijke stages) en/of arbeidsre-integratie en social return of investment. Niet alleen bij de sportactiviteiten zelf, maar ook bij de facilitering ervan, bijvoorbeeld in het onderhoud en bij de catering. In het kader van het Sociale Domein en het gezondheidsbeleid wordt de samenwerking tussen maatschappelijke instellingen op gebied van zorg en welzijn, de sociale wijkteams en sportorganisaties bevorderd. Om hiervoor extra ondersteuning te bieden wordt gekeken of in het kader van het Nationaal Sportakkoord het aantal combinatiefunctionarissen kan worden uitgebreid.

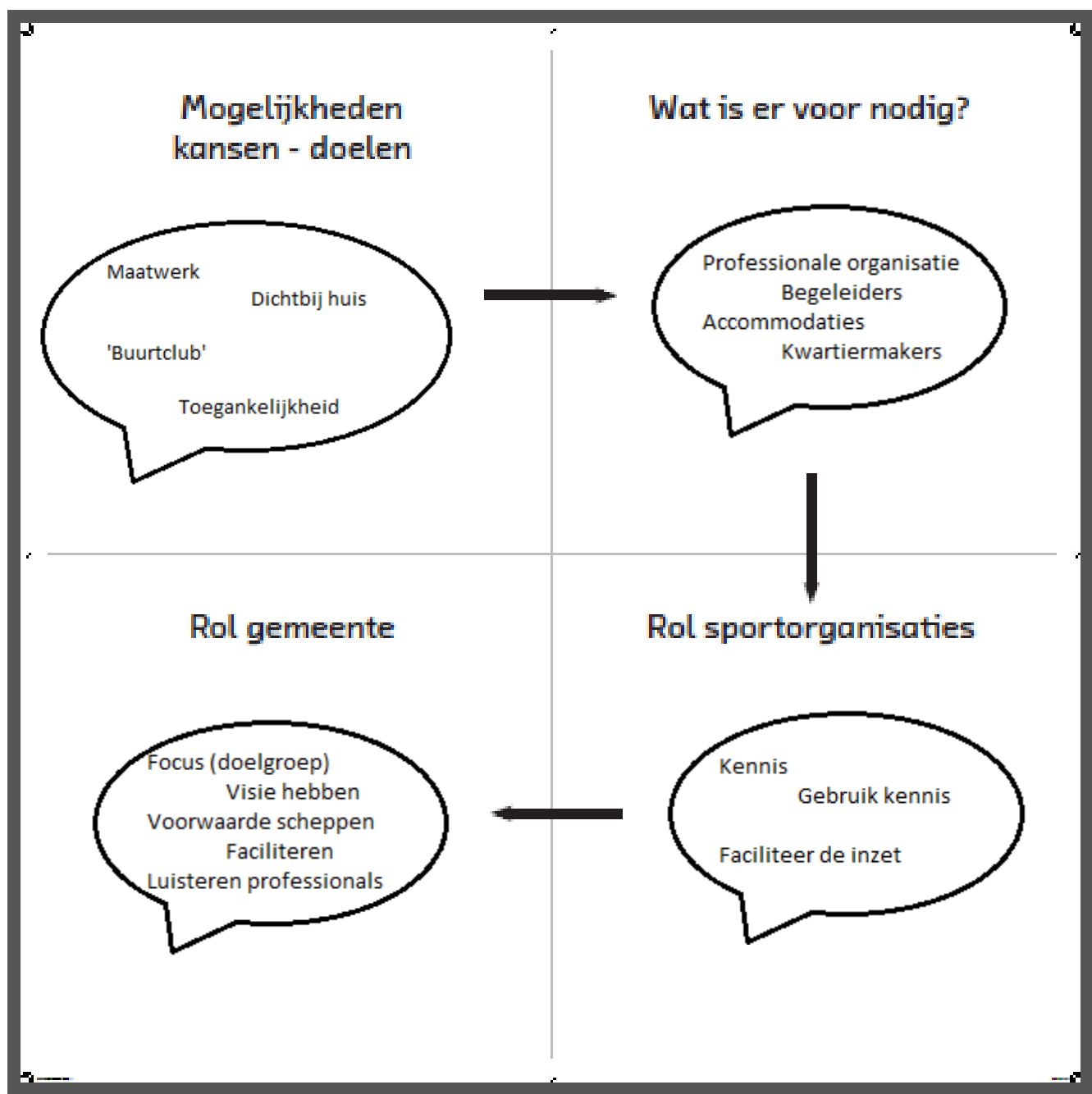
Sporten en bewegen in de buitenruimte

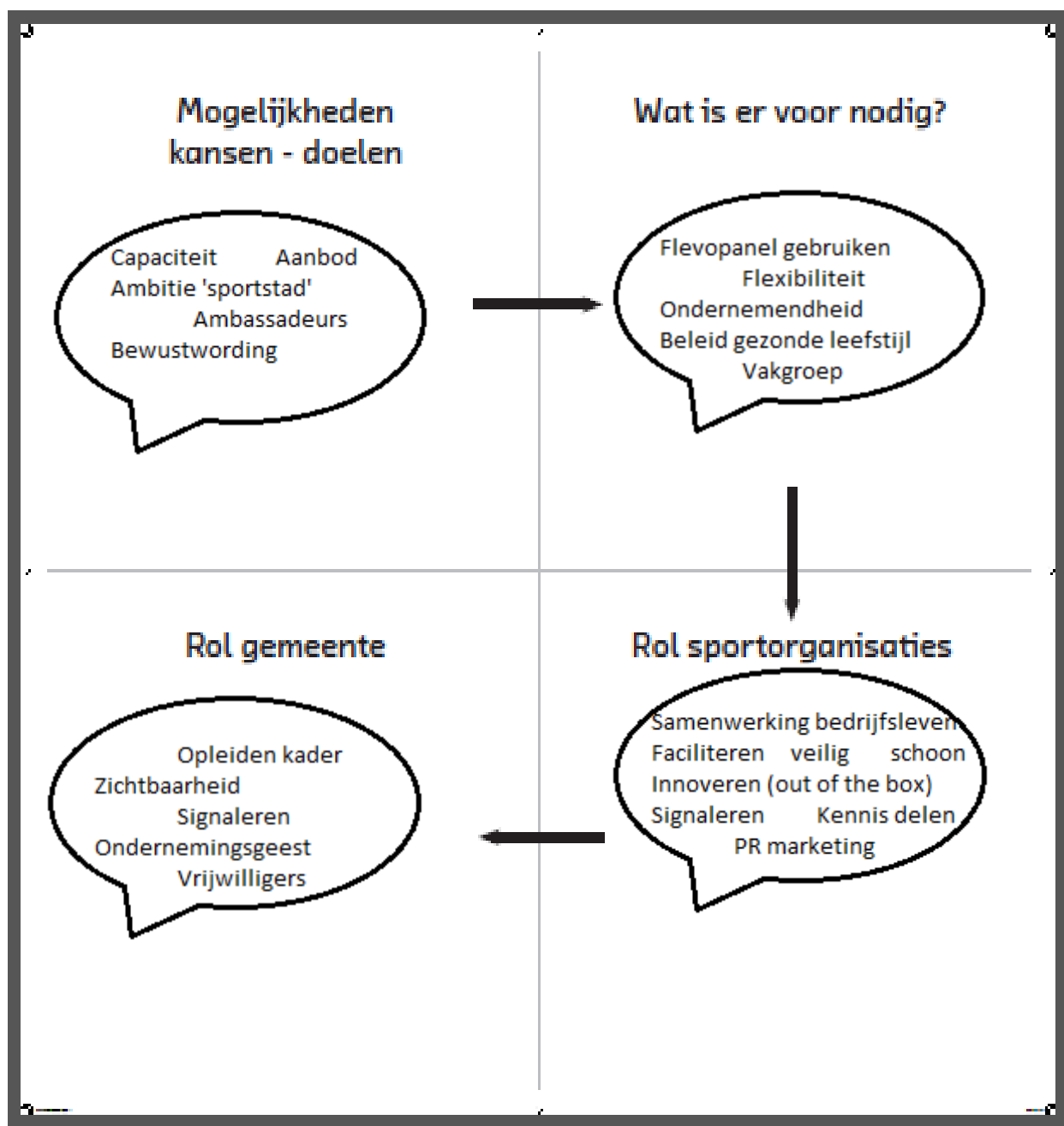
Lelystad is een prachtig groene gemeente die veel mogelijkheden biedt om te sporten of te recreëren

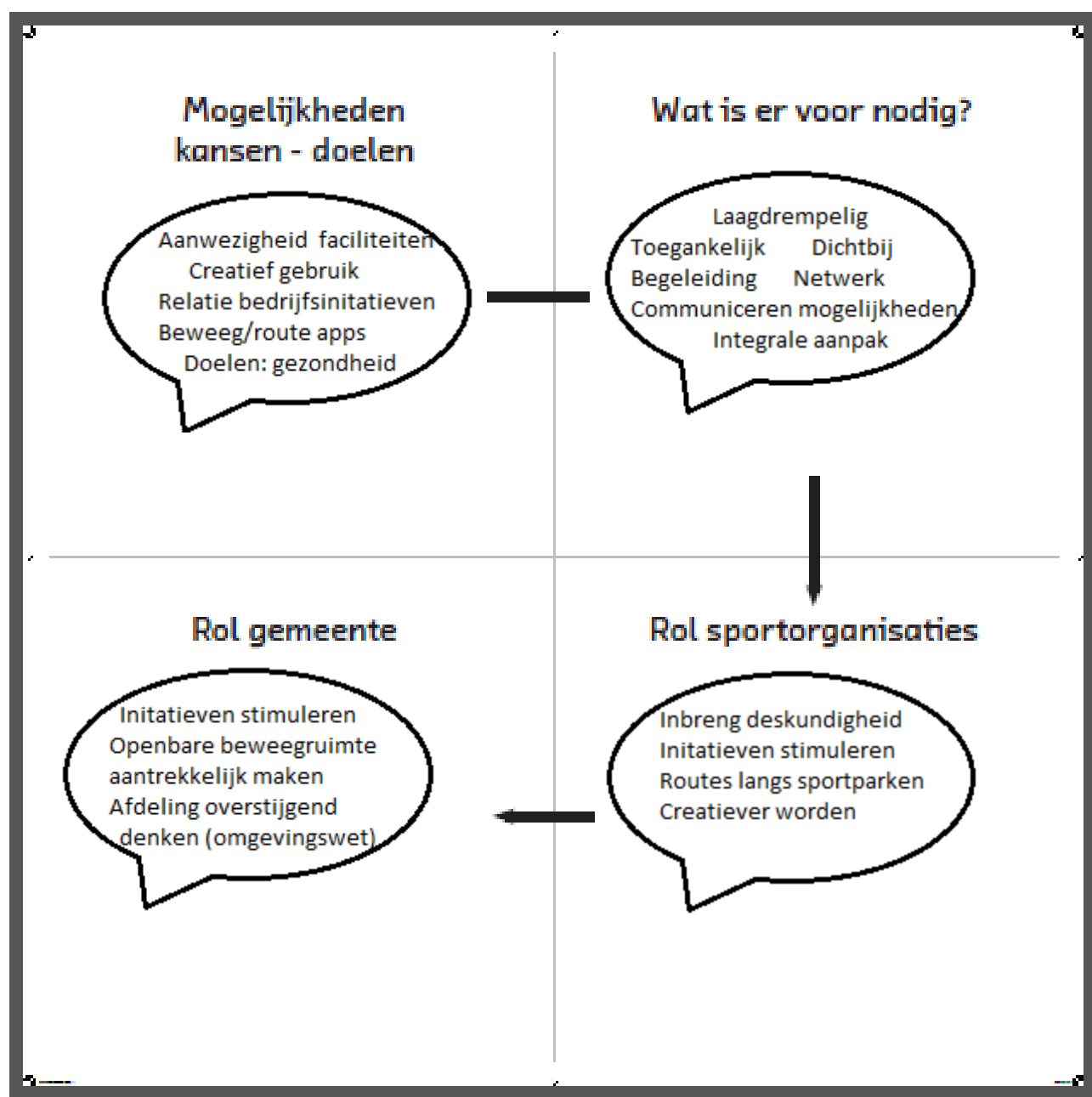
in de buitenruimte. Lelystad bezit al een aantal (hard)looppaden en mountainbikeroutes. Ook bij de zogeheten 'urban sports' vormt de bebouwde stad letterlijk de playground. Het past bij de ontwikkeling om in je directe leefomgeving te sporten en te bewegen. Omdat openbare beweegmogelijkheden er aan bijdragen dat meer inwoners gaan bewegen en zo de aanbevolen beweegnorm halen, gaan we in de komende beleidsperiode verkennen of bestaande voorzieningen een update kunnen krijgen en of een beweegpark (bijvoorbeeld in de Campus of het Woldpark) kan worden ingericht.

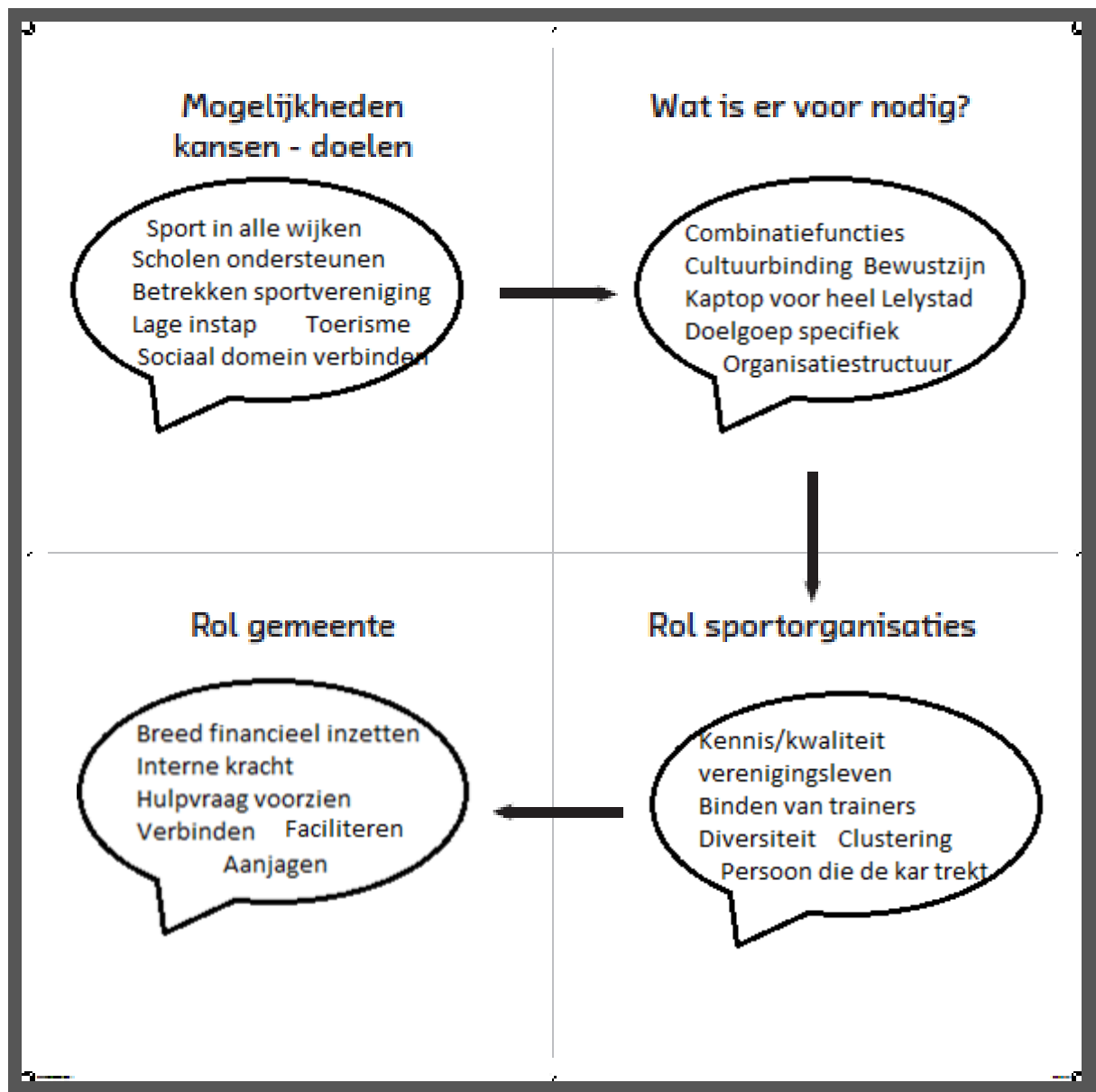
[Slimme dwarsverbanden](#)

De uitkomsten van het thema 'slimme dwarsverbanden' zijn uitgewerkt in de beleidsvisie sport bij de thema's 1, 2 en 3. Daarnaast kunnen sport en bewegen direct en indirect bijdragen aan de economische ontwikkeling en de positionering van de stad. De vraag naar goed personeel neemt momenteel snel toe. Goede sportvoorzieningen, vitale verenigingen en een 'healthy living city' vormen een belangrijk aspect voor de vestiging van gekwalificeerde werknemers. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van Lelystad als vestigingsplaats voor bedrijven.

Bijlage 4 Enquête onder Lelystadse sportverenigingen

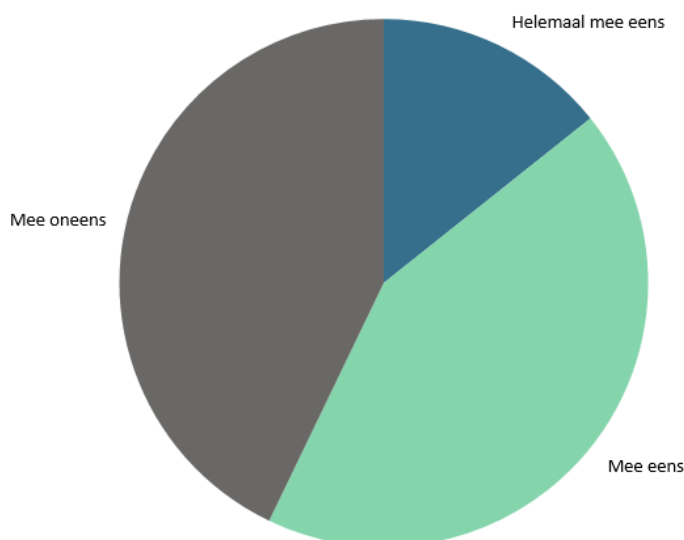
Ter voorbereiding op de (nieuwe) sportvisie van de gemeente Lelystad, heeft er onderzoek plaatsgevonden naar de ontwikkelingen bij sportverenigingen. Het onderzoek bestond uit een (online) enquête die naar alle sportverenigingen is verstuurd en daarnaast is de enquête (fysiek) besproken bij een aantal verenigingen. De enquête is opgezet door de afdeling statistiek van de gemeente Lelystad. De respons op de enquête bedroeg 42% (24 uitkomsten van 58 verstuurdde enquêtes).

De vragen hebben betrekking op de organisatie van de vereniging, de sportaccommodaties en sportvoorzieningen waar de vereniging gebruik van maakt, en de ontwikkelingen naar een 'open club'. De sportverenigingen die de enquête hebben ingevuld zijn van mening dat het aantal sportende leden, vrijwilligers en bestuursleden minimaal gelijk zal blijven de komende jaren. Daarnaast staan de sportverenigingen open voor samenwerkingen met andere sportverenigingen en zijn ze positief over de sportvoorzieningen. Uit de enquête komt niet naar voren dat sportverenigingen zich zorgen maken over de toekomst van hun vereniging. Op welk gebied dan ook.

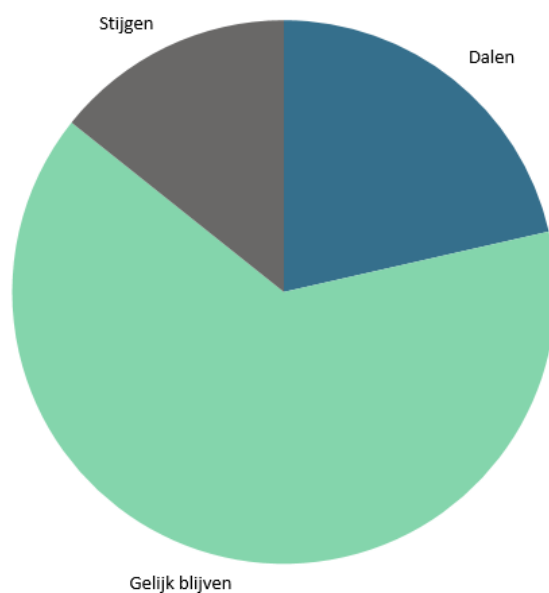
Voor een overzicht van alle sportverenigingen in Lelystad raadpleeg: <https://www.sportbedrijf.nl/sporten/>

Hieronder de meest relevante uitkomsten uit de enquête in een diagram. De complete enquête is beschikbaar bij de gemeente Lelystad.

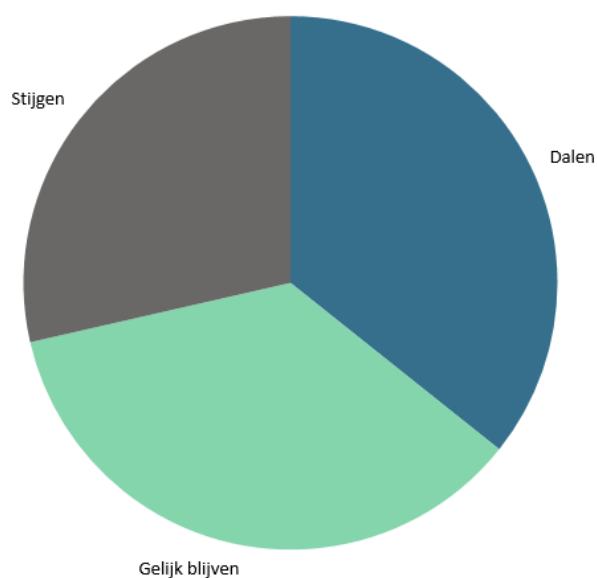
1A Stelling: Er zijn momenteel voldoende sportende leden om alle sportactiviteiten goed te kunnen organiseren.

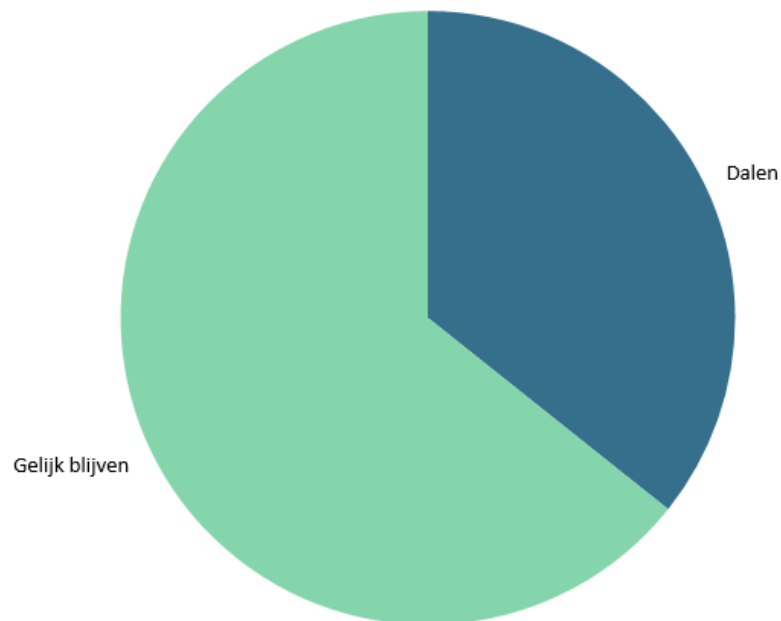
1B Verwachting: In de komende 4 jaar zal het aantal sportende leden ...

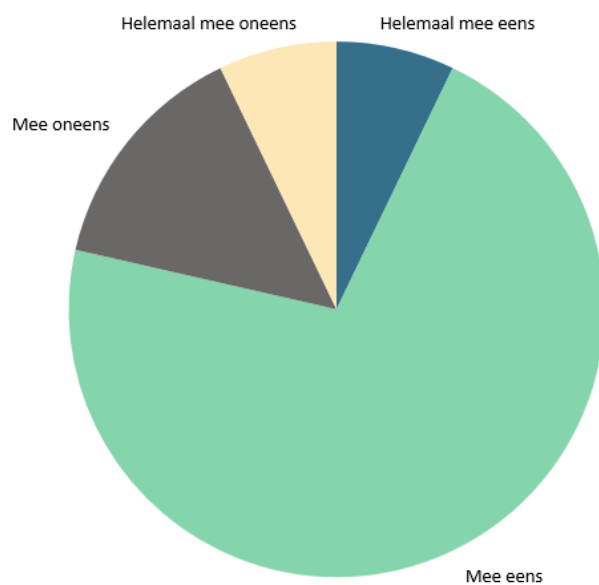
1D Verwachting: In de komende 4 jaar zal het aantal sportende jeugdleden ...

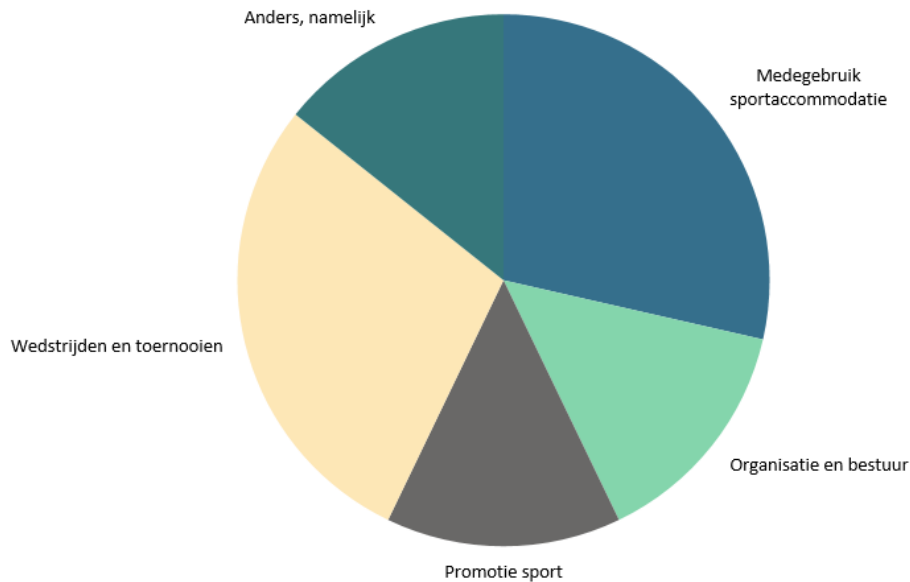
2B Verwachting: In de komende 4 jaar zal het aantal vrijwilligers binnen onze vereniging ...

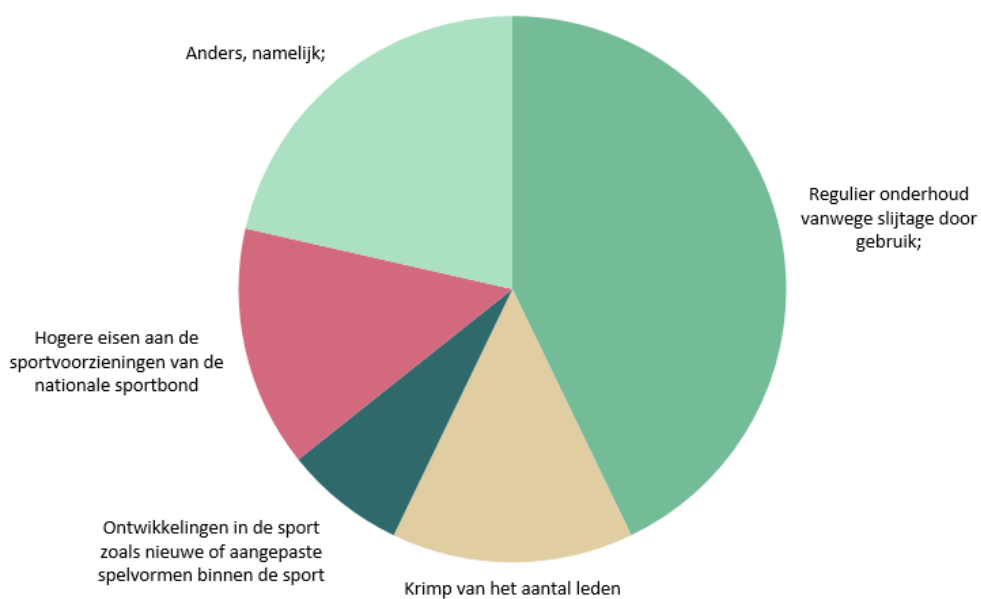
3A) Stelling: Samenwerking met een andere sportvereniging is voor onze vereniging interessant

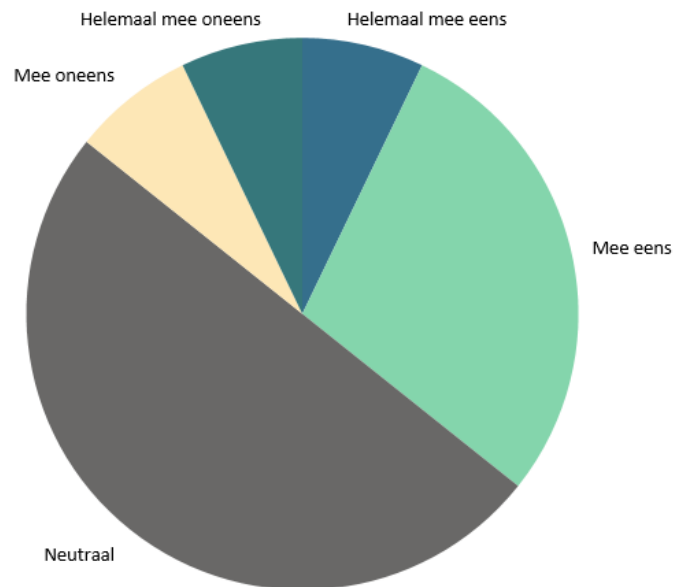
3B) Verwachting: In de komende 4 jaar gaat onze vereniging met een andere (sport)verenigingen samenwerken op het gebied van:

3D) Verwachting: In de komende 4 jaar zullen de sportvoorzieningen op de sportaccommodatie aangepast moeten worden vanwege ...

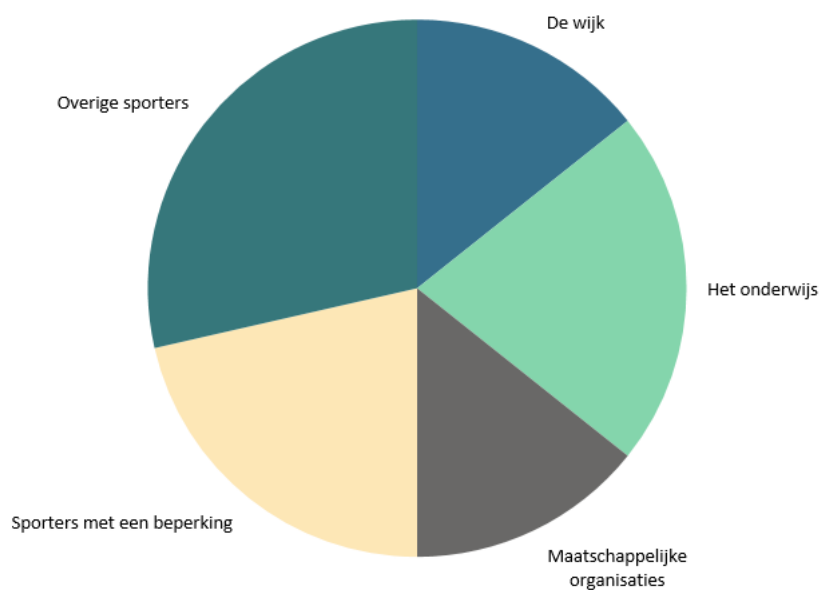

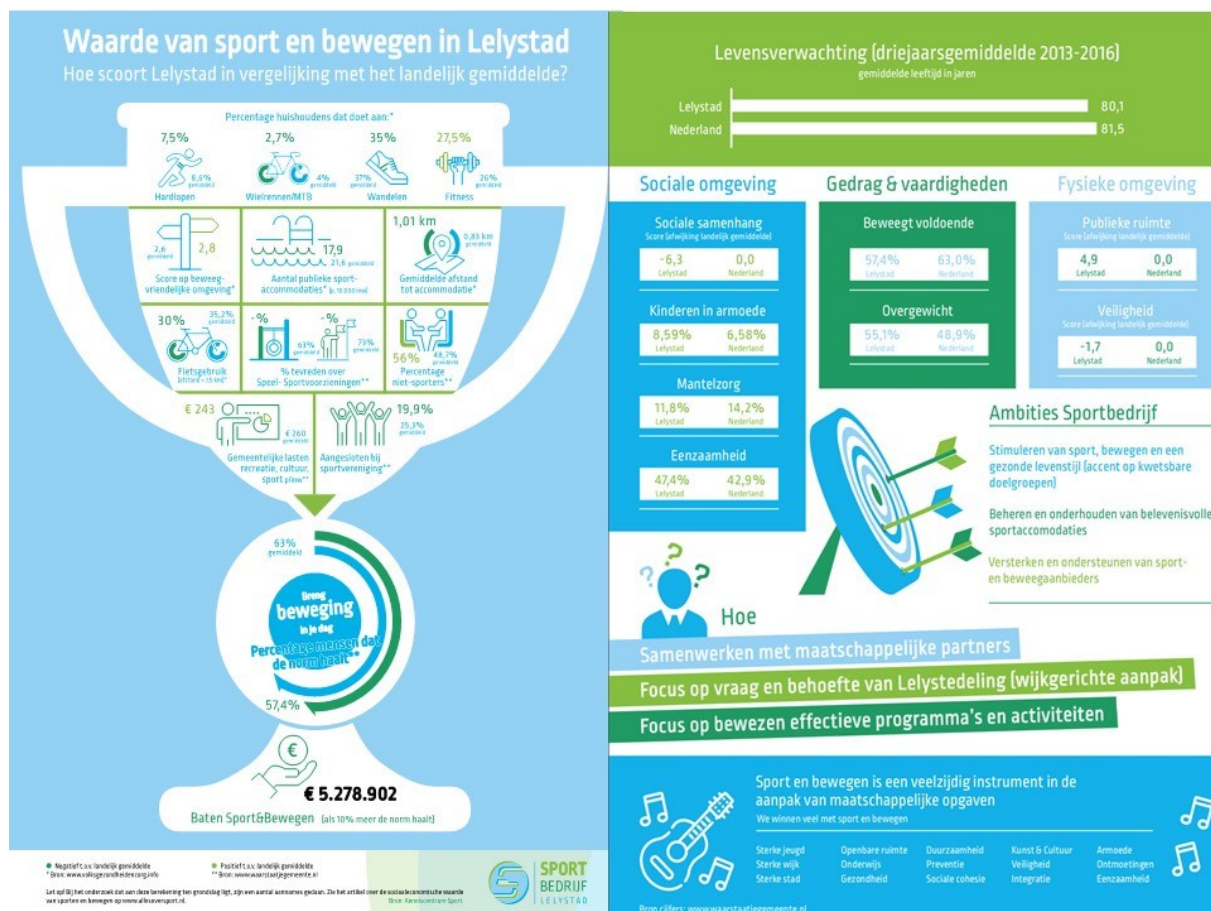
4A) Stelling: De vereniging ziet voldoende mogelijkheden om zich in de komende 4 jaar (verder) te ontwikkelen op maatschappelijk gebied.

4B) Verwachting: In de komende 4 jaar gaat de vereniging zich ontwikkelen tot op maatschappelijk gebied via activiteiten voor

..

*Bijlage 6 Overzicht accommodaties in eigendom en beheer
van het Sportbedrijf Lelystad.*

Sporttak	Type	Aantal
Atletiek	Atletiekbaan	1
Geluidsporten	Autospeedway baan	1
	Motorspeedway baan	1
	Kartbaan	1
	Mini-car-racing baan	1
	Motorcrossterrein	1
		1
Handbal	Asfalt	1
Handboogschieten	Schietterrein	1
Hockey	Kunstgrasvelden	3
Hondensport	Dressuurvelden	6
	Renbaan	1
Honk- en Softbal + Pee Wee veld	Natuurgrasvelden	3
Jeu de Boules	Halfverharde banen	14
Korfbal	Natuurgrasvelden	4
Schoolsport	Natuurgrasvelden	2
Tennis (1 complex)	Gravelbanen	2x2 (overige velden eigen beheer verenigingen)
Kunstgrasbanen		4
Voetbal (3 complexen)	Natuurgrasvelden	12
Kunstgrasvelden		3
Trainingsvelden		2
Volleybal	Beachvelden	4
Sportcomplexen, waarvan een met zwembad		2
Sportzalen		3
Turnzaal		1
Dojo		1
Tafeltennishaal		1
Omkleedgebouwen met douchevoorzieningen		3

